

Woto

Leuven Studentenweekblad
Jaargang 14, '87-'88
Nr.5, dd. 26 oktober 1987
ISSN: 0773-5162

Leuvense Overkoepelende Kringorganisatie
Verantw. Uitg.: Didier Wijnants
's Meiersstraat 5, 3000 Leuven
Tel. 016/22.44.38

Klapstu

Het feest gaat door. Wij ook - heel de voorbije week onder ons recensentenkorps. Eén bescheiden blik vooruit naar Trisha Brown. Breed over 4 pagina's namelijk 6, 7, 8 en 9.

lullen voor de microfoons van Argus en hopelijk biedt Van Dis beter van antwoord dan "die Russen". Of heeft Jan ook iets tegen dikke negers? Nee toch. Wij ook niet. We gingen vorige week zelfs praten met Van Dis. Op pagina 10.

Geheel het volk

Volkskunde is wat er gebeurt aan wetenschappelijk werk als professoren zich gaan bezighouden met de verhalen die normaal de pagina's van uitgaven als Story, Libelle en het Belgisch Staatsblad vullen. Iets meer nuance vindt u op pagina 2.

Disgenoten

Jan Van Rompaey en Adriaan Van Dis gaan volgende week met mekaar aan tafel. Een beetje

Einde van de vredesbeweging?

Verbreden is verdelen

Zowel op de berg Tabor als in de Hof van Olijven stroomden zo'n tweeduizend jaar geleden heelder massa's mensen toe - tweehonderd volgens de organisatoren, twintig volgens de farizeeërs, om te luisteren naar het woord van de Heer. Jezus, de zón van de Heer, predikte een leer van algehele, eenzijdige ontwapening, die in schril contrast stond met de oog om oog tand om tand-ideologie die het Joodse volk tot dan toe had aangehangen. Eén en ander werd hem niet in dank afgenomen, en de arme man eindigde... aan het kruis. De lezer kan inderdaad goed lezen. De vredesbeweging is zo oud als de straat. Wie zijn dan die mensen die op straathoeken en pleinen luidop beweren dat het einde van de vredesbeweging in zicht is?

Voor de terugval van de vredesbeweging kunnen verschillende redenen aangegeven worden. Eerst en vooral is er een zeker defaultisme over hun achterban gekomen, dat alles te maken heeft met het uitblijven van resultaten na de massale protesttellingen van de jaren '79-'85. De raketten werden toch geïnstalleerd.

Het valt in die kontekst trouwens op dat de beweging die het minst aan de beschreven bloedarmoede lijdt, de Nederlandse is. Boven de Moerdijk werden de raketten *nog niet* geplaatst. Er wordt wel verder gebouwd aan de basis van Woensdrecht. Ook nu nog, ondanks het principiële akkoord dat binnenkort over de middellange afstandsaraketten zal gesloten worden.

Onze eigen SP

Daarnaast lijken bijna alle politieke partijen die zich aan vankelijk heftig tegen de plaatsing van de Pershings hebben verzet, nu langzaam op hun stappen terug te keren. De Britse Labour-partij bijvoorbeeld, en onze eigen SP, willen ten stelligste vermijden dat het rakettenprobleem opnieuw een heet hangijzer wordt in hun respectieve verkiezingscampagnes. De Vlaamse vredesbeweging, in casu het Vaka (Vlaams Aktie-Komitee tegen Atoomwapens), heeft daar het meest onder te lijden.

En dan mag Vaka zich nog gelukkig achten dat het zich gedeeltelijk kan verschuilen achter de brede rug van het OCV (Overleg Comité voor de Vrede) dat op zich ook niet zoveel te zeggen heeft, maar dankzij de steun van onder

andere het ACW - om het bij de moeilijke groep van kristendemokraten te houden - toch enig politiek gewicht in de schaal kan werpen. Het succes van de betoging van zondag laatstleden moet wellicht daar aan toegeschreven worden, en mag zeker niet gebruikt worden om de malaise binnen het Vaka te verdoezelen.

De vredesbewegingen van de andere landen hebben hun problematiek-tematiek tijdig verbreed, weg van de raketten, en zijn van betogingen ("een tijdelijk strijdmiddel", vond Ter Laak van Pax Christi Nederland) teruggekeerd naar zachtere aktiemiddelen. Ze gingen zich concentreren op *vredesopvoeding* en ondernamen geïntensifieerde pogingen om van binnenuit druk uit te oefenen op de instituties van hun land. De aandacht werd verlegd naar de Oost-West problematiek in haar geheel, en de vele, specifieke regionale conflicten, die bij onze bondgenoten aan de andere kant van de grote plas trouwens almaar aan politiek gewicht lijken te winnen.

Ondertussen moeten de beleidsmensen van Vaka met lede ogen toezien hoe hun organisatie ter plaatse blijft trappelen. Acht jaar lang hebben ze zich bezig gehouden met het organiseren van betogingen, maar een echte drukingsgroep, met macht en invloed achter de schermen, is daaruit niet ontstaan.

Vaka is groot geworden met de raketten, het is ook slechts een *aktie-komitee*, en moet dat gebrek aan achtergrond, aan een dieper, algemener gevoel van be-

VREDESBETOGING - Gisteren betoogden zo'n 150.000 aktievoerders voor nukleaire ontwapening. In feite was het een makke optocht in een zonnig Brussel. Er waren enorm veel jongerenorganisaties aanwezig; maar natuurlijk ontbraken ook onze nationale politici niet. Als vanzelfsprekend stuurden SP VU en Agalev samen met 'klein links' een sterke delegatie. Opvallende aanwezigen waren het ACW en de CVP-jongeren. Beide organisaties waren er in '85, toen de raketten in Florennes werden geïnstalleerd, niet bij. Eens zien of deze laatste bij de komende verkiezingen op 13 december voet bij stuk zullen houden.

(Foto Marc Heeren)

zorgdheid bij zijn achterban nu duur betalen. Waar het Vaka aan ontbreekt is dat de beweging niet geworteld is in een ideologie. Dat is een sterkte, het heeft Vaka in staat gesteld om op één moment heel veel mensen te verenigen rond één punt. Op die manier kan echter niet verder gewerkt worden.

Wanneer de toekomst van Vaka als vredesbeweging ligt in de verbreding van haar problematiek, dan zal de organisatie ook partij moeten kiezen. Tot hier toe heeft ze dat steeds vermeden. De mensen die gingen betogen in Brussel deden dat omdat ze tegen de raketten in België waren. Niet omdat ze voor ontwapening waren.

Dat wil zeggen, voor louter *ontwapening* zouden er nooit zoveel mensen op straat gekomen zijn. Die problematiek ligt té veraf, maar bovendien zijn de meningen erover ook veel meer verdeeld. Verbreden is verdelen. En sommige mensen, de idealisten van deze of gene partij, zullen het daar moeilijk mee hebben.

Voor het Britse CND bijvoorbeeld betekent verbreden: streven naar een algehele, eenzijdige ontwapening. Dat veronderstelt een groot vertrouwen in de mogelijke reakties van de Sovjetunie, een vertrouwen dat echter *niet door iedereen gedeeld wordt*. Het CND neemt dat standpunt in vanuit een doorgetrokken kristelijke levenshouding. De Labour-partij, tot voor een paar jaar dé bondgenoot van het CND, wil echter niet volgen. Uit elektorale overwegingen, omdat over eenzijdige ontwapening blijkbaar geen ruime consensus bestaat.

Medelijden

Pax Christi Nederland wil actief meewerken aan de dooi tussen Oost en West. Deze katholieke organisatie zocht daarom contact met verschillende Oosteuropese

vredesbewegingen, bij voorkeur kristelijke geïspireerde, en dus niet-officiële organisaties. Want, zegt Ter Laak, *ik heb medelijden met al die mensen die zich te gemakkelijk laten inpakken door de officiële*. Niet iedereen zal daar gelukkig mee zijn.

Net zoals een aantal mensen zich wellicht niet zal kunnen vinden in de aktieve politiek die Pax Christi rond regionale conflicten als deze van Centraal-Amerika, Zuid-Afrika of Afghanistan voert. Pax Christi steunt de Sandinistische regering in Nicaragua, want in hun opinie vechten die voor een rechtvaardige zaak. Daarmee nemen ze echter een veel subjektiever standpunt in

dan ze willen toegeven.

"We zullen ook de Sandinisten aanklagen als ze schendingen van de mensenrechten begaan", argumenteert Jan ter Laak. Op die manier kan je echter ook de Contra's steunen.

Verbreden is een mes dat aan twee kanten snijdt. Door een sterker geprofileerd standpunt in te nemen, zal de stem van Vaka op het politieke forum meer aanzien krijgen. Maar tegelijk zal Vaka ook moeten aanvaarden dat een deel van haar achterban dan zal afhaken. Zij het misschien slechts tijdelijk, want daar moeten ze natuurlijk in blijven geloven.

Lode Desmet

WAT GEBEURT ER MET UW INSCHRIJVINGSGELD?

Het is zowat een vastgeroeste gewoonte geworden. Zonder er nog echt bij na te denken, betalen de meeste studenten zonder boe of ba aan het einde van hun jaarlijks bezoek aan de Universiteitshallen een fikse som inschrijvingsgeld. Waar gaat dat geld naar toe? De universiteit beschikt toch over andere bronnen van inkomsten? Is het inschrijvingsgeld dan echt nodig? Deze vragen kunnen binnen het bestek van een kort artikel niet uitgebreid en grondig beantwoord worden. Een genuanceerd antwoord vergt inzicht in de globale financiële structuur van de universiteit. Inzicht ook in de geschiedenis van het inschrijvingsgeld, waarin we naar een grondige ontstaans- en bestaansreden van dat geld trachten te peilen.

We zullen ontdekken dat een gefundeerde reden voor het ontstaan en de verhoging van het inschrijvingsgeld nooit is gegeven. Het wordt nog erger wanneer we pogen aan te duiden langs welke kanalen ons geld wegvloeit. En dan gaat het nog niet metéén om principes (bijvoorbeeld: ons geld gebruikt voor de sociale sektor); de lezer vergeve ons de term "gesjoemel". Een hele katern vol over... uw geld.

ALLEEN EEN DOOI KAN LEIDEN
TOT EEN BEVRIEZING VAN ONZE
ARSENALEN!

lezersbrieven

Alle lezersreacties kunnen bezorgd worden op het redaktiesekretariaat in de 's Meiersstraat 5, 3000 Leuven.

De brieven moeten betrekking hebben op in Veto behandelde onderwerpen of op Leuvense (studenten)aktualiteit, en ondertekend zijn met naam, studiejahr en adres. Wie liever niet heeft dat zijn naam gepubliceerd wordt, moet dit duidelijk motiveren.

Brieven die langer zijn dan 25 regels van 68 aanslagen (spaties inbegrepen; dit komt overeen met ca. 1 getikte blz. met een dubbele interlinie) worden in principe ingekort.

Namens?

Met deze lezersbrief wil ik enkele vragen stellen bij de studentenpraak aan de Kulak en de reactie daarop van rektor Dillemans zoals deze in Veto nr. 3 verschenen is. De herwaarding van de katholieke K van de KUL en de Kulak is een thema dat Jan Dumon, de nieuw benoemde priester van de Universitaire Parochie nauw aan het hart ligt. Zoals in Veto nr. 2 te lezen was, heeft hij dit nieuwe thema in de eucharistieviering bij de opening van het akademiëjaar te Leuven driemaal benadrukt. Achteraf heeft hij er ook nog veel reacties op gekregen.

Ditzelfde thema zal Jan Dumon, als studentepriester, hoogstwaarschijnlijk in Anseremme (de ontmoetingsdrie-

daagse georganiseerd door de UP van de Kulak in september) ook aan bod gebracht hebben. En blijkens het interview in Veto is het daar dat de studentenpraes zijn inspiratie voor de studentenpraak gevonden heeft.

Met deze gegevens voor ogen en door het feit dat de studentenpraes zelf toegeeft niet zoveel kansen te hebben gehad om met zijn praesidium te overleggen, vraag ik mij af of deze spraek wel helemaal vanuit de Kulak-studenten komt, of integendeel het uitvloeisel is van de persoonlijke opinie van een priester die, na vijftien jaar werkzaamheid in Zaire, pas terug aan onze universiteit is.

In deze zin wil ik er rektor Dillemans op wijzen dat in Leuven de studentenpraak wel degelijk vanuit de studenten komt. Deze is het uitvloeisel van een vormingsdriedaagse eind september met alle fakulteitskringen en de integrale tekst wordt nog eens op een aparte vergadering van de kringen besproken en goedgekeurd. Dat U graag de studenten andere zaken zou laten zeggen dan dat ze nu zeggen, kan ik, gezien uw politieke overtuiging, gemakkelijk aannemen. Maar laten we het spel zoveel mogelijk eerlijk spelen en discussiëren over de werkelijke problemen zoals de demokratisering van het onderwijs. U hebt zo al voldoende macht.

Of om het met een holle slagzin te zeggen: beleaf de K van KUL op een echt evangelische wijze.

Peter Bruegelmans

Volkskunde: niet erg devoot, wel gezond

Hoe verbind je Lodewijk XIV met frigiditeit?

Blijkens omschrijvingen op de pagina's 3274 en 783 van de recentste Grote Van Dale moet volkskunde een zeer moeilijk te bepalen objekt zijn. Waar ligt bijvoorbeeld het precieze onderscheid tussen volkskunde en folklore? Breek er vooral uw hoofd niet over want Van Dale weet het zelf niet: de twee omschrijvingen zijn op zijn minst verwarrend te noemen.

In het algemeen kan je stellen dat de volkskunde zich bezighoudt met het onderzoeken van allerlei gebruiken en gewoonten die onder het volk leven, gaande van sprookjes over huwelijksremonieel tot wanderversiering. Aan de uniek kan je volkskundige vakken volgen, er worden tentissen over gemaakt. Leuven kent zelfs een Vereniging voor Volkskunde (LVV), die zich tot doel stelt de volkskundige studie aan te moedigen en de resultaten ervan te verspreiden, onder andere via een jaarlijks symposium. Onlangs vond er één plaats onder de noemer "Liefde en Huwelijk". Eerder werden al symposia georganiseerd rond volksgeneeskunde, volksmuziek en kinder-kultuur (onder andere over taboes in het kinderlied, hetgeen voorzitter Top ironisch deed opmerken dat dit niet betekent dat de LVV een huwelijks- en seksklub aan het worden is. "Maar we praten er wel graag over".)

Seks

Dat Veto graag over seks schrijft, dat wist u wel al. Bovendien dragen wij de Vlaamse kultuur geheel en al warm in het hart en dus woonden wij de voordracht van Dr. Chris Vandebroek (RUG) bij, die het symposium opende met "Vrijen en trouwen door de eeuwen heen", een onderwerp waar hij trouwens al een boek aan wijdde (waarvan Top zei dat het "leest als een gazet", maar dat

"tegelijk zeer leerrijk is vanuit de invalshoek van de sociale geschiedenis".)

Vandebroek bezorgde ons geen samenvatting van zijn inderdaad hoogst interessante publikatie, hij schetste wel het kader waarin men het dient te situeren.

De problematiek vrijen/trouwen kan op drie manieren worden benaderd. Daarbij ga je van het abstrakte naar het diep-menselijke, van het extern demografische via het interne (waarbij je gedragspatronen doorgrondt) naar het volkskundige, dat zich helemaal aan de diepere betekenissen van die patronen wijdt.

SPORTRAAD - Er worden nog steeds mensen gezocht die willen meehelpen met het definief op poten zetten van de 20ste editie van de Studentenmaraton. Bellen naar 016-206203 of even tot bij het kantoor van Valeer Devos lopen. (Foto Marc Heeren)

In de eerste plaats wordt, door het weergeven van de bevolkingsevolutie, een kader geschetst. Demografie is in dit opzicht belangrijker dan u altijd al gedacht hebt en Vandebroek rekent meteen af met enkele hardnekkige klieees daaromtrent: in werkelijkheid is die evolutie niet zomaar een voortgang, een stijgen van laag naar hoog met af en toe een paar pieken naar boven of naar onder (denk aan de pest). Er vallen namelijk drie duidelijk af te bakenen periodes te onderscheiden: die vóór 1700, waarin men een *nulgroei* konstateert, d.w.z. van in de vroege middeleeuwen tot 1700 blijft het aantal Europeaanen zich bewegen tussen het 'plancher' en het 'plafond' van één tot anderhalf miljoen inwoners. Tussen 1700 en 1950 is het dan *boom* geblazen in onze konkreiten. Tenslotte, in de derde periode, kent men opnieuw de *nulgroei* (die zelfs naar een daling evolueert).

Extern

Tegen de wil van de kerkelijke overheid in opteert de middeleeuwer voor een niet-kroostrijk gezin: hoe verwonderlijk dit ook moge klinken, de gemiddelde Merovingische familie bestaat uit niet meer dan vier personen, en daaraan wordt in die tijd zeer bewust vastgehouden. Middelen om op hetzelfde peil te blijven zijn het verlagen of het verhogen van de huwelijksleeftijd naargelang de situatie dat vereist, een langere zoogtijd (tot dertig maanden) om de vruchtbaarheid te beperken, het gebruik van plantenextracten om abortus op te wekken en, last but not least: infanticide.

Vanaf omstreeks 1700 is het uit met de nulgroei. Deze tijd wordt gekenmerkt door de bloei van totalitaire regimes met sterk nationalistische ideeën, zoals dat van Lodewijk XIV. Voor het eerst doet de staat de mensen voor een kroostrijk gezin kiezen. De Kerk wijft zich eindelijk de handen want het Kristendom krijgt er vele nieuwe zielejes bij. Lodewijk en zijn soortgenoten zien het even anders: veel inwoners betekent veel inkomsten uit belastingen, beteket veel werkkrachten, beteket een groot leger... kortom alle ingrediënten om de natie groot te maken zijn aanwezig. Kindjes kopen dus! Deze bevolkingsrevolutie zal aanhouden tot omstreeks 1950.

Victoria

Vandebroek trekt de konklusies: het 'pallietariaanse' Europese leefbeeld slaat om naar dat van een gedisciplineerd systeem: de burger stelt de volkskultuur in vraag, uitspraken zoals 'rust roest' (zeker niet middeleeuws!) geraken in zwang en de 'vrije' seksualiteit wordt drastisch ingeperkt, tot 'nut' gebombarderd en in de taboesfeer geplaatst: tengevolge van deze omschakeling is West-Europa van 1870 tot 1950 een seksueel achterlijk gebied: de Victoriaanse *preutsheid* zegeviert in een maatschappij die *stijf* staat van burgerlijkheid.

Intern

L'histoire se répète: wie denkt dat de vrije partnerkeuze een verworvenheid van onze moderne samenleving is, die slaat de bal mis. De situatie vóór 1870 is namelijk net als de huidige: jongens en meisjes treden op een soepele manier met elkaar in kontakt. De bedevaarten, het toeristisch medium bij uitstek tijdens het *ancien régime*, leiden stevast tot tal van huwelijken. U begrijpt: erg devoot is de middeleeuwse jeugd wel niet. Gezond is zij wel: seksualiteit vóór het huwelijk

Johan Reyniers

L'HISTOIRE SE RÉPÈTE !

U ZAL DE GEVOLGEN ER-VAN MOETEN DRAGEN, MEVROUW

Veto, jaargang 14 nr. 5 dd. 26 oktober 1987

Redaktieadres: 's Meiersstraat 5, 3000 Leuven (016/22.44.38)

Hoofredaktie: Geert Coene

Redaktiesekretaris: Didier Wijnants

Redaktie: Lode Desmet, Carla Rosseels, Marc Sys, Jan Van der Linden, Koen Van Muylem

Doka: Filip Dutoit, Jeroen Revalk

Lay-out en vormgeving: Polleke Bijns, Geert Coene, Lode Desmet, Marc Heeren, Trui moerkerke, Johan Reyniers, Carla Rosseels, Wout Somers, Claudia Van de Velde, Jan Van der Linden, Koen Van Muylem, Didier Wijnants, Herwig Willaert

Tekeningen: Urb, Kwal

Medewerkers: Jan Antonissen, Wim Arras, Joost Bollens, Geert Dhont, Jeroen Revalk, Johan Reyniers, Geert Sels, Hans Trimpeneers, Jan Van den Bulck, Geert van Eekert, Herwig Willaert

Eindredaktie: Lode Desmet, Jan Van der Linden

Opplage: 8000 eksemplaren

Zetwerk: Alfaset Leuven

Drukkerij: Rotatyp Brussel

Abonnementen: Studenten: 250,-; niet-studenten: 300,-; steun vanaf 600,-; over te schrijven op rek. nr. 001-0959719-77

Agenda en Ad Valvas: ten laatste vrijdag voor verschijnen om 14.00 uur op het redaktieadres bezorgen

Redaktievergadering: iedere vrijdagmiddag om 15.00 uur

Beurs geweigerd

Vreemde studenten het land uitgezet zonder diploma

Het zal je maar overkomen. Uit de Derde Wereld naar België komen om te studeren, en enkele maanden voor het behalen van je diploma horen dat je studiebeurs (en dus ook je verblijf in België) geschrapt wordt. Zeven tisisstudenten uit de faculteit economie - meer bepaald uit *Masters of Business Administration* (MBA) - bevinden zich momenteel in deze uiterst penibele situatie.

Even de feiten: Het engelstalige post-graadprogramma MBA biedt aan de laatstejaars een keuzemogelijkheid. Ofwel een zwaarder examenprogramma zonder tisis, ofwel een lichter examenprogramma aangevuld met een tisis. De ervaring leert dat zij die voor het tisisprogramma kiezen zelden hun tisis afmaken tijdens het laatste jaar. Februari-zittijd behoort bij MBA dan ook tot de regel. In die zin werden tot nog toe dan ook de ABOS-beurzen toegekend (het ABOS is het Algemeen Bestuur voor Ontwikkelingssamenwerking) in geval van februari-zittijd liepen de beurzen gewoon door tot februari.

Ook dit jaar legden de tweedejaars MBA-ers hun examens af in juni of september; de tisisstudenten zouden hun eindverhandeling in februari afleggen. Paniek dan ook bij de zeven studenten die een ABOS-beurs genoten, toen tijdens de eerste week van dit academiejaar een brief van ABOS in de bus viel. De toelagen van september '87 was de laatste geweest, "vermits het programma beëindigd is en er voor de eindverhandeling geen verlenging wordt toegestaan". De zeven gedupeerden deden beroep op het departement, de faculteit en het rektorat om de situatie te herzien, tot op heden echter zonder enig resultaat.

Oproten

Ondertussen ging op 21 oktober de Burovergadering van Studentenvoorzieningen door. Schriftelijk werden de aanwezigen op de hoogte gesteld van het probleem: "Probleem: studiebeurs beëindigd op 31-10-87. Tesis pas klaar in februari '88". Het ABOS-standpunt luidt lakoniek: "De studenten waren tijdens de vakantie maanden onvoldoende in voor hun tisis. Ze kunnen hun vliegticket komen afhalen voor 31-12-87". Voor prof. Lambrechts (directeur MBA) kan men nog korter zijn: "Idem als ABOS. Indien de studenten gesponsord worden tot februari '88, zullen er volgend jaar minder beursstu-

denten zijn". Nochtans kunnen de zeven het ABOS-bericht waarin sprake is van het stopzetten van de beurzen voorleggen; gedateerd 5 oktober '87. De vakantie maanden worden er dus ten onrechte bijgehaald. ABOS zelf beschikt over geen bewijs dat er vroeger iets werd verzonden. Bovendien maken ABOS en prof. Lambrechts grove veronderstellingen. Wie zat er naast toen ze zich tijdens de vakantie maanden onvoldoende inspannen voor hun tisis? Oproten voor 31 december is nu de enige mogelijkheid. Waar het bij Lambrechts om te doen is wordt even later duidelijk: beter zeven nieuwe bursalen (die 2 jaar MBA blijven bezetten) dan de zeven verder

sponsoren die in februari vertrekken.

Op de Burovergadering van Studentenvoorzieningen stelde prof. Masselein een compromis voor: de zeven leggen hun tisis af in december. Dit compromis verandert niets aan de situatie: de studenten krijgen twee maand minder de tijd om hun tisis af te werken en bovendien betekent het stopzetten van de beurzen voor enkele betrokkenen dat ze per 31 oktober het land moeten verlaten. Nog een geschenkje van de vorige immigratiewet Gol, die stelt dat studenten een minimum budget moeten voorleggen vooraleer hun verblijfsvergunning verlengd kan worden.

Hier gebeuren dus twee onaanvaardbare

zaken: fundamentele principes als demokrativering van het onderwijs en ontwikkelingsamenwerking (het gaat om 4 Afrikaanse en 3 Aziatische studenten) worden - alweer - aangetast. Bovendien gebeurt dat "met terugwerkende kracht" zodat zeven studenten, met de graduering in zicht, verplicht worden tot het stopzetten van hun studies. De oorzaak van het probleem lijkt dus hier op neer te komen: ABOS snoeit in haar studie-beurzenstelsel (0,7% van het BNP aan ontwikkelingsamenwerking, weet u wel). En MBA, dat zijn studentenaantal hierdoor bedreigd ziet, neemt zijn maatregelen. Het studentenaantal primeert op de mogelijkheid voor die studenten om hun diploma te kunnen behalen. Zelfs voor diegenen die bijna afgestudeerd zijn.

Van officiële zijde hebben de zeven dus niets meer te verhoppen. Het zal andermaal van de standvastigheid van de studenten afhangen of de zeven de kans krijgen om hun diploma te halen of niet. 31 oktober is wel erg dichtbij.

Wim Arras

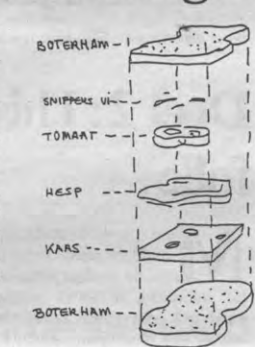
Fantastische nummers, maar veel te dik

Het beste uit de kringbladen

U had misschien gedacht dat wij de kringbladen vergeten waren, want er hebben nu al vier Veto's het daglicht gezien, en in geen enkele wordt er met een woord gerept over dit fenomeen. Dat is nu definitief voorbij. Vanaf deze week gaan wij er weer tegenaan, vol lof waar het gepast is, mild berispend waar het beter kon. Met deze roepen wij ook alle kringbladschrijverelaars op hun produkt zo snel mogelijk binnen te brengen, tot meerdere eer en glorie van u en de uwen.

Wat schort er soms toch aan die kringbladen? Het probleem zal wel voornamelijk bij de middelen ter realisering van de periodiekiez gelezen zijn. Enkele overmoedige idealisten scharen zich rond de tafel om - ja, waarom? Om hun studiegenten van leesvoer te voorzien? Wordt er al niet genoeg pulp op de markt gegooid? Is het misschien uit traditie? Een kring *hoort* een eigen blad te hebben, zoveel zal wel duidelijk zijn voor degenen die er aan meewerken. Het schept een band van samenhang, je kan je *eigen* was in je *eigen* blad uithangen. Iets zoals streekkranten.

Streekkranten? Dus: dom, bekrompen en parochiaal? Misschien. Niet altijd. Aan de capaciteiten van die enkele idealisten twifelen wij niet, maar wij weten toevallig wel dat zij meestal erg eenzaam staan in hun pogen de kring van deftig *kring*nieuws te voorzien - want het gaat toch om *dat* soort nieuws, of ziet men het iets ruimer? Ja: Het

JE CROQUE MONSIEUR
EÉN VAN DE EERSTE
KOMPOSITIE MATERIALEN

WVS

Germaantje wou vorig jaar een literair tijdschrift zijn, met alle gevolgen van dien. Maar het mag natuurlijk. Vóór alles geldt: met *eigen* mensen maken wij een *eigen* blad. Er wordt echter maar weinig medewerking geboden; bijster ontoestast zijn de studiegenten meestal niet. Eerste-kenners zijn over het algemeen verwoede lezers omdat zij denken anders niet echt bij de kring te horen, maar vanaf het tweede jaar stel je een fikse daling vast.

Om een blad te realiseren moet werk verzet worden. En dat is zo'n beetje het probleem. Want wie heeft er zin om in deze bruisende stad te zeggen: ho, vanavond trek ik mij in volstrekte eenzaamheid terug op mijn kamertje want ik ga

iets voor mijn kringblad schrijven? Bijna niemand natuurlijk. Er komen dus veel te weinig artikels bij de vele redakties terecht. Vaak is het zelfs zo, dat een nummer haast volledig door de redactie wordt geschreven. Of het dan ook alleen maar door die redactie wordt *gelezen*, is een vraag die ik hier liever in het midden laat.

De artikels zijn geschreven, *bon*. Nu moet heel die boel nog worden uitgetikt, en dan moet dat alles nog in een passende, mooi ogende vorm worden gegoten: de lay-out knipt en plakt tot in de vroege uurtjes. Waarom? Omdat het plezierig is? En voor wie? Voor mijzelf. Godgeklaagd. Godgeklaagd!

Oogst

De oogst voor deze eerste ronde is klein. De meeste bladen die ons bereiken zijn eerste nummers of nulnummers, dit wil zeggen: in elk blad vind je nagenoeg hetzelfde stramen dat dan per kring met de passende informatie wordt ingevuld: wat een presidium is, waar je je boeken koopt, wat voor vakken je krijgt, hoe vreselijk de profen wel kunnen zijn...

Van al deze openingsnummers is *Polstok* wel het meest geslaagd: een mooie lay-out, glasheldere uitleg over onder andere Loko en Politika. Al de andere bladen, zoals daar zijn *Irreëel* (met de klassieke Ethiopieer), *Floreat* en *Newtonneke* doen het zelfde, maar dan veel slordiger.

Uit het voorbije academiejaar kwam ook nog één en ander overgewaaid: het *Iteka*-eendnummer dat volledig aan het graadaat Godsdienswetenschappen is gewijd, met onder andere enkele interviews met profen en de tekst van een homilie, en de laatste *Hysteria* van vorig jaar, die hoopvol doet uitkijken naar de tweede jaargang van dat blad. Het nummer telt 62 bladzijden (en knipoep daarbij naar *Humo*'s "een fantastisch nummer, maar veel te dik") en bevat onder andere een boeiend interview met Charles-Ferdinand Nothomb, bijdragen over Praag en de Praag-reis, en het pretentieloze, amussante verhaaltje "En God schiep de vrouw".

Johan Reyniers

Donderdag 29 okt. 20.30 u Huis Van Chièvre, Groot Begijnhof

ADRIAAN VAN DIS

JAN BROKKEN

Organisatie & inlichtingen: V.Z.W. Behoud de Begeerte, Parkstraat 189, tel.: 22.72.73

Voorverkoop: METROPOLE Oude Markt, tel.: 016/23.41.57

UITGEVERIJ
KRITAK
MEULENHOFF

veto

Standaard
Boekhandel

REDAKTIONNEEL

Billen

Geregeld worden studentenvertegenwoordigers door de academische overheid aangevallend met de vraag naar hun representativiteit, hun recht van spreken. Wie zijn jullie, vragen ze. De studenten zijn toch met tweëntwintigduizend?

De beleidsmensen worden dan op het matje geroepen en overladen met 'goeie raad', waarbij er al eens wordt gedreigd met het inhouden van subsidies. De academische overheid gaat zelfs verder. Niet alleen wordt het recht van spreken in twijfel getrokken, bij wijlen wordt het de studentenvertegenwoordiger ook simpelweg ontnomen. Dat kan best, als hen dat goed uitkomt. Bij de opening van dit academiejaar nog werd de studentenspecher doodgewoon *persoonlijk* gehanteerd een bepaalde passus uit die speech te laten vallen. Het uitspreken van de oude Vlaamse zegswijze *Als open hoog klimmen willen ziet men vaak hun blote billen*, zou voor de betrokken studentenvertegenwoordiger persoonlijk konsequenties hebben. Ironisch genoeg moest juist die rede het hebben over het niet-medebeheer aan onze alma mater.

Ondertussen wordt de speech van de Kulak-preses, die openlijk toegeeft dat hij zijn presidium niet geraadpleegd heeft door de rektor bejubeld. Ook in de verkorte versie van het KU-jaarverslag is het niet anders: De studentenkanties worden afgedaan als een fair divers, te wijten aan een marginale groep die overigens beter wat zou studeren dan te kontesteren. "Ongeveerlijfd wordt de overgrote meerderheid van de studenten sterker beziggehouden door de directe studie-inspanning en de bezorgdheid voor de eigen toekomst dan door de inzet voor algemene studentenkanties".

Dat is een dooddoener. De bewoners van het rektorat kunnen evengoed worden afgeschilderd als een kleine groep machtswellustelingen. *De overgrote meerderheid wordt ongewijfeld sterker beziggehouden door direct wetenschappelijk onderzoek en de bezorgdheid voor eigen promotie dan door de actieve deelname in problematieken die de hele universiteit aanbelangen.*

Het hoeft geen betoog dat een vertegenwoordiging altijd kleiner is dan de groep die ze vertegenwoordigt. Een parlement is geen volksvergadering. Kwantiteit is niet hetzelfde als representativiteit. Wat telt is of iemand verkozen is of niet. Het probleem ligt dan ook niet bij dit oude zeer. Waar het om gaat is dat de academische overheid druk poogt de studentenorganisatie - en met haar haar blad - te incorporeren in het eigen systeem. Dillemans' wishfull thinking bestaat erin van de hele universitaire gemeenschap één grote familie te willen maken, waar de meest ernstige problemen bij voorkeur rond de ontbijt tafel worden opgelost. Zolang er van volwaardig medebeheer aan de universiteit geen sprake is, dat wil zeggen zolang aan de studenten het recht wordt ontzegd om hun universitaire écht mee te besturen, moet de co-habitatie tussen studenten en profen echter absoluut worden vermeden.

Studenten spelen

Informatief Spelmateriaal (IFS) vzw organiseert op 28 en 29 november een weekend "Informatief Spel". De cursus richt zich specifiek tot studenten die in hun toekomstig beroepsveld speelse werkwormen willen hanteren. Al spelend worden de typische kenmerken en mogelijkheden van elke spelvorm ontdekt. Een greep uit het aanbod: simulatiespelen, rollenspelen, gesprekstechnieken, alternatieve waardenspelen.

Het weekend gaat door op het sekretariaat van IFS en de kostprijs is 600 frank (voor koffie, syllabus en de cursus). Meer informatie, van dinsdag tot vrijdag, bij IFS, Naamsesteenweg 164, Heverlee. Tel.016/22.25.17.

Boeren over de grenzen

IAAS, the International Association of Agricultural Students, is een werkgroep van de faculteit kring LBK. Deze werkgroep onderhoudt contacten met andere IAAS-comités in het buitenland en de meest bekende aktiviteit is de studentexchange. Belgische studenten gaan een tijdlang bij een buitenlandse boer werken en buitenlandse studenten komen naar België. Deze studentexchange worden nog stageplaatsen gezocht bij Belgische boeren.

Voor meer informatie: IAAS-Leuven, LBK, Minckelersstraat 28, Heverlee. Tel. 016/22.08.35.

IN\$CHRIJVING\$GELD

Deel 1: het geld van de KU Leuven

Wie "inschrijvingsgeld" zegt, verwijst meteen naar een stevige bron van inkomsten voor de universiteit. Nu kunnen we ons de vraag stellen naar de plaats van deze bron van inkomsten temidden van de andere kanalen waarlangs de universiteit financiële middelen krijgt. We komen dan tot de vaststelling dat voor alle activiteiten die de universiteit ontplooit er reeds financieringsbronnen bestaan, *andere* dan ons inschrijvingsgeld. Waarom dan nog een supplement? Maar laten we vooral niet op onze konklusies vooruitlopen...

Niet-geaffekteerd patrimonium

Bij de werkingstoelagen gaat het dus om de organisatie, in de brede zin van het woord, door de universiteit van het onderwijs voor de studenten. De staat neemt hier dus haar verantwoordelijkheid op in de uitbouw van het recht op onderwijs voor iedereen. Bij het geaffekteerd patrimonium gaat het anderzijds om activiteiten die de universiteit in haar eigen schoot ontplooit. Hierbij kan ze beroep doen op gelden die specifiek voor die activiteiten aan de universiteit worden toegestemd. We zetten deze activiteiten hier even op een rijtje:

- bijzondere onderzoeksprogramma's: in '86 had de universiteit hiervoor een werkingsruimte van meer dan één miljard.
- orde: het gaat hier om de inkomsten en uitgaven voor de rust- en overlevingspensioenen van het personeel, maar ook voor kinderdagverblijven, proefdiencentrum, noem maar op.
- sociale sektor: had in '86 een werkingsruimte van een half miljard. Het gaat om de alma's, studentenhuysvesting, diensten op het Van Dalekollege, studentenorganisaties, enzovoorts.
- academische ziekenhuizen: hadden in '86 een werkingsruimte van ongeveer zeven miljard.
- prestaties voor derden: in '86 kreeg de universiteit zo'n 250 miljoen aan opdrachten binnen.

Noch bij de werkingstoelagen noch bij de opgesomde andere activiteiten speelt het inschrijvingsgeld een rol in de inkomstenstructuur. Het grootste gedeelte, en per 1 oktober 1986 de gehele pot van het inschrijvingsgeld, komt immers terecht in het niet-geaffekteerd patrimonium. Hier gaat het om gelden die niet met een bepaalde bestemming worden ingebracht, en waarover de universiteit vrij kan beschikken. Anders gezegd: de universiteit doet met dat geld wat ze wil.

Onduidelijkheid

We merken dat de inschrijvingsgeld niet worden gebruikt voor de activiteiten die de universiteit binnen haar verschillende werkingskredieten ontplooit. Mocht dat wel het geval zijn, dan zou dat een signaal zijn voor het feit dat de nationale overheid haar verantwoordelijkheid niet opnam. Maar de invulling van die verantwoordelijkheid is wettelijk voorzien, zodat de universiteit ook zonder ons inschrijvingsgeld al haar activiteiten kan ontplooiën. Waarom bestaat het inschrijvingsgeld dan wel? Waarom werd het ingevoerd en waarom werd het reeds meermalen verhoogd? Waarom ook hier het principe van de indexering? Om een antwoord te vinden op al deze vragen duiken we terug in het verleden om er tekst en uitleg te geven bij een fenomeen dat, eeuwen na onze tijd, menig archeoloog nog zal verbazen.

Geert Van Eckert

Patrimonium

Anderzijds is er het patrimonium van de universiteit. Hier kunnen we een scheidingslijn trekken tussen het geaffekteerd en het niet-geaffekteerd patrimonium. Het niet-geaffekteerd patrimonium bestaat uit ontvangsten waarvan de afheffing, zeg maar de bestemming, niet op voorhand is bepaald. De snuggere lezer zal al wel doorhebben wat er onder "geaffekteerd patrimonium" wordt verstaan. We lichten deze laatste term toe met een aantal voorbeelden:

- bijzondere onderzoeksprogramma's: hiervoor krijgt de universiteit gelden van internationale instellingen, gedecentraliseerde overheden (provincies, ...), allerlei fondsen voor wetenschappelijk onderzoek, de privé-sektor, enzovoorts. Uiteraard verlenen de opgesomde organen enkel geld voor onderzoek. Het geld mag dus niet voor iets anders worden gebruikt, het heeft een welbepaalde bestemming/afheffing.
- de sociale sektor: deze sektor krijgt sociale toelagen van het ministerie van onderwijs, beschikt over haar eigen opbrengsten, gelden uit publieke tegemoetkomingen, enzovoorts. Dat geld kan de universiteit enkel en alleen besteden aan de sociale voorzieningen voor studenten, waartoe het initiatief genomen werd in de wet van '60.

Waar deponereet de KUL haar Inschrijvingsgelden? In een vat van Danaïden!

(Foto Jeroen Revalk)

Deel 2: l'histoire de la folie

Men spreekt in studentenneders steeds maar over de woelige jaren '60. En inderdaad, ze waren woelig, maar ook van goud. Zeker wat betreft het inschrijvingsgeld. Tot voor '71 bestond het inschrijvingsgeld, zoals we dat nu kennen, niet. De meeste universitaire instellingen vroegen bij de inschrijvingen slechts een bijdrage voor de registratie-onkosten. Je zou kunnen zeggen dat er toen enkel rolgeld bestond. Maar Bob Dylan had het al voorspeld: *moose liesjes duren niet lang, 'cause the times, they are a' changing.*

In '71 vond men het al welletjes. Al die vrije concurrentie tussen de universiteiten... het moest er maar eens mee gedaan zijn. Immers, de beste reclame om zoveel mogelijke studenten naar z'n instelling te lokken was zo weinig mogelijk geld te vragen bij de inschrijvingen. Toen men in de wet van '71 dan toch bezig was de financiering en de controle van de universitaire instellingen te regelen, legde men onder het hoofdstuk "Verplichtingen van de universitaire instellingen" aan de universiteiten de volgende plicht op: voor alle uniëfs gelden dezelfde voorwaarden en dezelfde schalen voor de kosten van rolgeld, kollegiegeld en eksamengeld. De vrije concurrentie tussen de universiteiten werd dus op dat niveau onmogelijk gemaakt, jammer genoeg ten koste van de studenten. In '71

werd iets bij wet ingevoerd dat de student nog een aardige duit zou kosten: het inschrijvingsgeld onder de huidige vorm.

Indexatie

Maar ingevoerd is nog niet uitgevoerd. Zo dachten de twee onderwijsministers in '72, Claes en Hurez, er ook over. En bij de uitvoering van de wet van '71 werd het inschrijvingsgeld per koninklijk besluit prompt opgetrokken tot 5000 BF. Wat meer is: in dit KB wordt ook het principe van jaarlijkse indexatie van het inschrijvingsgeld ingevoerd. "Waarom?" vroegen de studenten zich af. Zoals je in deel 1 kan lezen, wordt de universiteit voor haar onderwijswerking toch gesubsidieerd door het ministerie van onderwijs. Dat was pas duidelijk geregeld door de wet van '71 en nu bleken de studenten een jaar later al het kind van de rekening te worden. De maatregelen Claes-Hurez stootten dan ook op massaal studentenverzet, die tot gevolg hadden dat het inschrijvingsgeld tot '78 niet meer werd geïndexeerd.

Maar dat bleek dan ook teveel van het goede te zijn. Het kabinet van Raemakers besloot het inschrijvingsgeld per KB op te trekken tot 10 000 BF. Dat beantwoordde zelfs niet aan het principe van jaarlijkse indexatie van het inschrijvingsgeld via een inhaalbeweging. Neen: men aarzde niet het bedrag botweg te verduubbelen. Protest van de studenten alom: de beroemde aktie tegen de 10 000. En dit weer met hetzelfde effect. De indexatie van het inschrijvingsgeld werd gedurende de 8 daaropvolgende jaren niet doorgevoerd.

Taktiek

In 1986 zat men op het kabinet Coens weer met gelijkaardige kriebels. Maar politici worden blijkbaar handiger, tactischer, geraffineerder. Nochtans is de "verdeel-en-heers-politiek" al 2000 jaar oud. Wat er ook van zij, Coens ontdekte naast deze geveulgeelde woorden uit zijn humanioratijd ook nog het ei van Columbus: hij liet de universiteiten vrij het bedrag van de inschrijvingsgelden te bepalen. Hij was daarbij zo vriendelijk de uniëfs te suggereren om met een eventuele verhoging de besparingen op te vangen die hij samen met zijn St-Anna-kollega's had doorgevoerd.

De Vlaamse universiteiten staken de koppen bij elkaar, en besloten toe een verhoging van het inschrijvingsgeld met 30 %. De studenten reageerden heftig en verontwaardigd. Ze wezen op de onderliggende "divide et impera"-politiek van

de overheid en vroegen de academische overheid om konsekwente solidariteit met de studenten tegen dergelijke besparingsmaatregelen. Maar wat baten kaars en bril als de uil niet zien wil? Coens' truukje is gelukt. De 13 000 is een feit.

Logika?

De 13 000 is een feit. Maar niet overall! Aan de VUB bijvoorbeeld is de verhoging niet doorgegaan. Geraak daar nu maar eens aan uit. In '71 wordt het inschrijvingsgeld geuniformiseerd ten einde de concurrentie tussen de universiteiten af te schaffen. En nu steekt die weer de kop op (cfr. schema). De overheid is 180 graden gedraaid. Van konsekwentie geen sprake meer. Eens te meer overstemt het geluid van de besparingsklok de roep naar een degelijk gemotiveerde uitbouw van een onderwijspolitiek.

Maar soit. De Vlaamse Interuniversitaire Raad moet nu maar zo volwassens zijn om die concurrentie weg te werken, redeneert Coens. Medewerking vindt hij alvast bij rektor De Meyer van de RUG die dit jaar voorzitter is van de raad. En wat voor medewerking! Zijn voorstel is om het globaal bedrag van het inschrijvingsgeld op te trekken tot 15 000 BF. Nog maar eens een verhoging. Nog maar eens een fundamentele inbreuk op het gratis onderwijs voor iedereen, via de steeds langer wordende lijst van besparingsmaatregelen.

Maar, waarde lezer, maakt u zich vooral niet boos. Cynisme is de boodschap. Een flinke dosis daarvan heb je wel nodig, als je weet wat er met jouw inschrijvingsgeld de fakto gebeurt.

Geert Van Eckert

SCHRIJFT U?

Veto zoekt redaktionele medewerkers

Internationale betrekkingen

De Kring voor Internationale Betrekkingen, KIB, wil als interfakultaire a-politieke kring de studenten op de hoogte houden van de economische, politieke en kulturele gebeurtenissen in de wereld.

Regelmatig organiseert de KIB voordrachten, debatten, studiereizen, Perscafé Universum en studentikoze activiteiten.

Wie zelf achter de schermen wil meewerken, kan op woensdag 28 oktober om 20.00 u in de Lounge van het Paulkollege terecht. Op 9 november dan bij Louis Tobback de spits af met een uiteenzetting over de Golfkrisis (Kleine Aula). Contactadres: Luc Wynant, Paulkollege K 023.

WAT GEBEURT ER MET HET IN\$CHRIJVING\$GELD ?

IN\$CHRIJVING\$GELD

Deel 3: gesjoemel in de derde graad

Het onderwijs in België wordt door de staat betaald. Hierboven las u al dat de universiteiten hiervoor werkingsdoelstellingen krijgen. Daarnaast zijn er de eigen activiteiten binnen het geaffekteerd patrimonium: elke sektor krijgt hierbij van verschillende fondsen gelden voor bepaalde doeleinden. Maar daarnaast beschikt de universiteit dus ook nog over een eigen spaarpot, waarmee ze uiteindelijk doet wat ze wil. Het is in deze pot dat het inschrijvingsgeld van de studenten, na het uitvoeringsbesluit van '76, belandt.

Tot voor 1976 lag de bestemming van het inschrijvingsgeld niet vast. Pas in 1976 werd door de overheid een KB uitgevaardigd waarin de samenstellende elementen van de ontvangsten en uitgaven van het patrimonium werden vastgesteld. In de inkomstenstructuur van het niet-geaffekteerd patrimonium krijgt vanaf dan het inschrijvingsgeld een vaste plaats. Daarnaast komt er nog geld binnen uit onroerende goederen die niet bestemd zijn voor onderwijs, onderzoek, administratie, academische ziekenhuizen en sociale sector. Inkomsten ook van interesten en beleggingen, 10% van de inkomsten uit prestaties voor derden (zoals geregeld onder "Geaffekteerd Patrimonium, Afdeling 5", cfr. supra) en gelden uit giften.

Dekmantel

Toen in '78 het bedrag van de inschrijvingsgelden werd verduubbeld - zogezegd "geïndexerd" - drong zich ook op het kabinet van onderwijs de noodzaak op om deze verhoging enigszins te motiveren. Blijkbaar was men zelf geschrokken van het feit dat de verschillende universiteiten nu plots een hele bom meer geld konden gebruiken voor doeleinden die ze zelf konden bepalen. Aansluitend

besloten enkele inventieve geesten tenminste één derde en ten hoogste de helft (= de verhoging!) van de inschrijvingsgelden aan te wenden voor bijscholing van leraren, onderzoek met betrekking tot onderwijs en de ontwikkeling en verbetering van het universitaire onderwijs, als post binnen het geaffekteerd patrimonium. Deze toevoeging wijst duidelijk op de eigenaardige positie van het inschrijvingsgeld. De staat betaalt de universiteiten voor haar onderwijswerking. En plots schuift men een deel van die verantwoordelijkheid af op de studenten, waarbij de uiteindelijke bestemming dan nog heel vaag omschreven blijft. Achterdocht blijft geboden, zeker als je weet dat de universiteit steeds slechts één derde van de gelden volgens de nieuwe regeling heeft geaffekteerd, en de rest in haar niet-geaffekteerd spaarpot heeft gestoken.

Bovendien is bovengenoemde maatregel via een recent uitvoeringsbesluit (juni '87) weer afgevoerd. Het nieuwe KB bepaalt dat het *volledige inschrijvingsgeld* vanaf oktober '86 terug onder de rubriek niet-geaffekteerd patrimonium valt. De wetgever geeft dus nu eindelijk toe dat de regeling van '78 slechts een dekmantel was om een verhoging door te voeren teneinde het eigen kapitaal van de universiteit te vergroten en het studentenprotest te breken.

Dezelfde tactiek is toegepast bij de verhoging van het inschrijvingsgeld in 1986. Nu is het echter niet de wetgever zelf die de dekmantel legaliseert, maar zijn de universiteiten vrij om met het verhoogde inschrijvingsgeld te doen wat ze willen. En zo werd beslist dat de verhoging zou afvloeien naar de sociale sector waardoor diezelfde wetgever op dat moment zwaar bespaarde. Dat ook dit uiteindelijk een oplossing is die enkel maar een aantal duistere praktijken moet kamoufleren, wordt in het vierde deel verder onderzocht.

1986

Het jaar 1986 is ook nog om een andere reden dan de verhoging van de inschrij-

vingsgelden een bewogen jaar. Voor het jaar 1986 staan namelijk op de begroting van het niet-geaffekteerd patrimonium bij de post "uitgaven" de 42 miljoen verhoging die naar de sociale sector gaat. Dat zou moeten betekenen dat in de inkomstenstructuur van de afdeling sociale sector binnen het geaffekteerd patrimonium deze 42 miljoen weer zouden moeten verschijnen. Daar is echter niets van te merken. De 42 miljoen zijn nooit ontvangen in de sociale sector. Vraag is: waar is het geld van de verhoging van 1986 naartoe?

Vorig academiejaar is de discussie over dit geld reeds uitvoerig behandeld in Veto. Het werd zelfs een hoogoplopend debat. Maar hoe zit het ook draait of keert: de KUL zie je met een eenmalige inkomst van de verhoging van het inschrijvingsgeld, die ze alles behalve voor de sociale sector gebruikt.

En dan nog: we kijken toch wel naar op als we een sommetje maken van de inkomsten en uitgaven van het niet-geaffekteerd patrimonium in 1986. Aan de inkomstzijde vinden we 270 miljoen, waarvan 140 miljoen inschrijvingsgeld. Na de in de wet voorziene uitgaven (K.B. 1976) blijft daarvan een saldo over van 230 miljoen. Hiermee doet de unif niet wat ze wil. Breng je bovendien het reeds vermelde K.B. van juni 1987 in rekening, dan komt daar nog eens 80 miljoen bij, hetzij iets meer

dan één derde van het inschrijvingsgeld dat voor oktober '86 nog in het geaffekteerd patrimonium zat. Wat het totale bedrag brengt op 310 miljoen.

In dat bedrag zit dus het totale bedrag van ons inschrijvingsgeld, 225 miljoen, en dan nog is er een saldo van 85 miljoen. Waartoe dient dit geld allemaal? Waar gaan onze gelden, waarover - zoals blijkt - de unif volledige vrije beschikking heeft, dan naartoe?

Minister Coens en diens (ex-)kabinetschef Degadt hebben al vaker verwezen naar "wanpraktijken" van sommige universiteiten, die met gelden uit het niet-geaffekteerd patrimonium aan grondspeculaties en dergelijke dingen meedoen. Of we kunnen verwijzen naar het boek "Het geld van de C.V.P.", waaruit bleek dat de KUL geld schonk aan een verkiezingscampagne van deze partij. "Kwestie van een goede boekhouder te hebben", reageerde Dillemans toen op deze informatie. Maar ondertussen gebeuren dergelijke praktijken wel met ons geld. En wees maar gerust: we hebben niet de pretentie te beweren dat we hier ook maar een tip van de sluis hebben opgelicht: wat in de verborgenheid gebeurt, is vast en zeker van veel grotere omvang. Alleen, wij - de uiteindelijke gedupeerden - krijgen daarin geen inzage.

1976

Overigens kan op de wet van 1976, die hierboven werd aangestipt, ook kritiek worden geleverd. Waartoe dienen aan een universiteit "onroerende goederen, andere dan die bestemd zijn voor onderwijs, onderzoek, administratie, academische ziekenhuizen en sociale sector"? Is het nodig dat de unif met ons geld huizen, historische gebouwen, jachtterreinen... opkoopt? Past dat misschien ook in de politiek een goede uitstraling naar buiten toe te hebben? Past het dat de unif met ons geld aan beleggingen doet, die hen dan zo'n 80 miljoen gaan opleveren?

Klaarblijkelijk rekent de wetgever dus ook op de liberaal-ekonomische creativiteit van de verschillende universiteiten ten einde zelf een deel van haar wettelijk opgenomen verantwoordelijkheid voor de financiering van de universiteit van zich af te schuiven.

Het mes snijdt dus aan beide kanten. Maar hij die er zich aan snijdt, is en blijft de student en diens portemonnee. Is het gesjoemel met geld van de studenten dan zomaar geoorloofd in een land dat de mond vol heeft over openheid, democratie en recht op onderwijs voor iedereen? Waar gaat het naartoe? Waar gaat ons inschrijvingsgeld naartoe...?

Geert Van Eekert

Deel 4: inschrijvingsgelden gebruiken voor de sociale sector?

Hierboven werd de *praktijk beschreven*. Het is weliswaar vreselijk moeilijk om daarop een zicht te krijgen. Het niet-geaffekteerd patrimonium blijft een duister gat. Wat wel gebeurt: telkens poogt de overheid, hand in hand met de academici, een *theorie* te ontwikkelen die de inschrijvingsgelden rechtvaardigen. En hier ontstaan gevaarlijke situaties.

De eerste expliciete bestemming die aan het inschrijvingsgeld werd gegeven staat in de wet van '78: één derde van het inschrijvingsgeld werd daarin voorbestemd voor werking rond onderwijs. Dit is een formulering, waarvan we de vaagheid al hebben bekritiseerd. Ook het principe zelf, namelijk dat de studenten zelf bepaalde onderwijsdoeleinden moeten financieren, druist in tegen het principe van de verantwoordelijkheid die de overheid bij wet op zich heeft genomen. De globale werking van de universiteit wordt immers door de werkingsdoelstellingen gefinancierd.

Waarom worden, of beter werden bepaalde facetten van de universitaire werking dan gefinancierd door het inschrijvingsgeld? Binnen een werkingskrediet van 5,2 miljard is de 60 miljoen die naar bovengenoemde bestemming gaat slechts een peulschil. Die miljoenen kunnen dus even goed van die werkingskredieten worden afgetrokken, ondanks de ontentenis van expliciete vermelding in de wet.

Hieruit blijkt alleszins dat de bestemming die in de wet van '78 aan één derde van het inschrijvingsgeld werd gegeven, niet door budgettaire motieven was geïnspireerd. Wat waren de motieven dan wel? Deze manier van doen was een gemakkelijk middel om het studentenprotest (akties tegen de 10 000) te breken, door hen te sussen met een expliciete bestemming van hun geld. Het gemak waarmee de regeling van '78 nu in juni '87 is afgeschaft, is trouwens de impliciete toevoeging dat de invoering van een bestemming een louter tactische zet was.

Sociale sector

Met de afschaffing van de bestemming

van een deel van het inschrijvingsgeld voor bepaalde onderwijsdoeleinden - die in feite een goede zaak is, want de staat moet alle onderwijsactiviteiten financieren - is de kous echter niet af. Door de nieuwe regeling komt het volledige inschrijvingsgeld in het niet-geaffekteerd patrimonium terecht. Dat de bestemming daarvan nogal dubieus is, hebben we elders al aangetoond. In de nieuwe regeling sluip echter nog een ander gevaar: het vermeldt de reeds aanwezige tendens het inschrijvingsgeld te gebruiken voor de sociale sector.

Dit is reeds gebeurd in het verleden. In 1979 kwam te Leuven voor het eerst de bestemming van het inschrijvingsgeld voor de sociale sector ter sprake in verband met een subsidie-aanvraag van de Alma op de Raad Voor Studentenverzoeken. De studentenvertegenwoordigers hebben zich toen verzet tegen het feit dat de subsidie moest komen uit de pot van het niet-geaffekteerd patrimonium, waar, zoals U inmiddels al begrepen heeft, ook ons inschrijvingsgeld zich bevindt.

Door het St.-Annaplan is die koppeling tussen inschrijvingsgelden en sociale sector nog meer op de voorgrond getreden. Toen werd er gesteld dat de verhoging van de inschrijvingsgelden mocht aangewend worden voor de financiering van de sociale sector. Afgezien van het feit dat dit in '86 niet, in '87 wel is gebeurd, is het *principe* van die koppeling een ondergraving van de wettelijke basis van de sociale sector: een sociale sector dient, zoals in de wet is vastgelegd, betaald te worden door de staat. Als die betaalding van de sociale sector - zij het gedeeltelijk - gebeurt door de inschrijvingsgelden, is dat een onaanvaardbare afbraak van die sociale sector.

De academische overheid heeft zich nooit achter die principiële stellingname geschaard. Meer nog, net zoals in '78 de aanwending van een deel van de inschrijvingsgelden voor bepaalde onderwijsdoeleinden diende als middel om de studenten te verdelen, werd ook verleden jaar - zowel door Coens als door de academische overheid - voortdurend gepoogd het verzet te breken door erop te wijzen dat "de verhoging van de inschrijvingsgelden toch aangewend werd voor de sociale sector". Zoets is platte demagogie en een *de facto* instem-

men met de besparingsmaatregelen. De koppeling tussen inschrijvingsgelden dreigt momenteel ook katastrofaler vormen aan te nemen. Op het kabinet van onderwijs speculeert men druk omtrent de aanwending van het inschrijvingsgeld (maar dan de volledige pot) voor de sociale sector. Op een kollokwium over de sociale sector verleden jaar in Leuven schudde Monard (toenmalig kabinetschef van Coens en nu gepromoveerd tot directeur-generaal van het ministerie van onderwijs) een zogenaamde "denk-oefening" in die zin uit zijn mouw. Ook in het recente vervoorstel De Bondt wordt er voorgesteld om minimum één vijfde van het inschrijvingsgeld te bestemmen voor de sociale sector.

Realiteit

Dat het KB van juni '87, waardoor het globale bedrag terug in één pot komt, in deze politiek kadert, is duidelijk. Men maakt als voorbereidend werk schoon schip met de oude regeling inzake bestemming van inschrijvingsgelden, om met een schone lei een ander, en dit maal duivelse plan door te drukken.

En het plan is duivels. Door de uitwerking van een regeling waarbij het inschrijvingsgeld naar de sociale sector gaat, wordt die sector *de facto* afgeschaft. Het is immers de student die nu een groot deel van de sociale sector betaalt. Alleen heeft hij nooit rechtstreeks dat gevoel: hij betaalt immers een groot bedrag aan het begin van het academiejaar in plaats van een maandelijks hogere huurprijs en duurdere maanden in de Alma. En bovendien staat de overheid een stap verder in de richting van de afschaffing van de staatsubsidies en de privatisering van de sociale sector door uitbesteding van de diensten aan privé-ondernemingen.

En zo, in het kader van de "ontveting van de staat", zal de laatste lichtbak, de enig nog resterende parameter van de evolutie van de democratisering van het onderwijs, verdwenen zijn, opgeslorpt door het netjes ingepakte monster van de privatisering. De elite-unief wordt meer en meer een feit. De parameter bij uitstek om dat te meten is eens te meer... *uw inschrijvingsgeld.*

Geert Van Eekert

Lichtjes geaffekteerd, dit patrimonium, zouden wij zou met het blote oog van hieruit zeggen. Afschrijven, die boel!

(Foto Koen Van Muylem)

SPUTKLAK

Trisha Brown

“Alles in me zit in mijn koreografie”

Deze derde en laatste Klapstuk-week staat voor een groot deel in het teken van Trisha Brown. Deze 51-jarige Amerikaanse koreografe heeft al heel wat waterjtes doorzwommen, en is zonder twijfel één van de grote exponenten van de hedendaagse dans.

Trisha Brown brengt twee voorstellingen op Klapstuk, en gaf ook een stage van een week bij Contredanse in Brussel. Tegelijk is er een boek over haar verschenen in de reeks *L'atelier du chorégraphe*. Reden genoeg voor een perskonferentie (zie kadertje). Reden genoeg ook voor een interview.

Veto: Op de voorpagina van het boek over u dat pas verschenen is, ziet u er erg streng uit, radikaal ook. Typeert die foto u als koreografe?

Brown: «Ben ik radikaal, streng? Ik ben erg (aarzelt) 'nadrakkelijk' in mijn keuzes, en in de strengheid waarmee ik dans bekijk. Je kan dat samenvatten zoals je zelf wil.»

«Die foto typeert mij niet persoonlijk, maar wel als koreograaf.»

Veto: Over het algemeen verdeelt men uw werk in twee periodes.

Brown: «Zelf zie ik vier, of wel vijf cycli. Gewoonlijk kijk ik dan niet naar het eerste stadium bij Judson. Ik begin bij de werken op daken, de man walking down the side of a building. Daarna heb je de matematische organisatie van eenvoudige, functionele bewegingen met hier en daar een fantasietje. Nog later heb je de ontwikkeling van de bewegingsstijl, in *Glacial Decay* (1979) werd voor het eerst zo gedaan - dat was de eerste keer dat ik mijn dansers gebruikte als "instrumenten van keuze"; er was geen van buiten opgelegd systeem meer. Die stijl hanteerde ik tot en met *Set and Reset* (1983). *Lateral Pass* (1985) begint

een nieuwe cyclus: de koreografische relaties worden bepaald door wat ik noem *restrained emotions*. *Newark*, dat we ook in Leuven doen, is daar een voorbeeld van.»

Veto: Waarom hebt u op een bepaald punt uw dansers meer inspraak gegeven in de koreografie?

Brown: «De algemene structuur van een koreografie leg ik vast, nog voor ik begin te dansen. Daarna wordt er heel veel aandacht besteed aan de aard van de koreografie: er worden 'zinnetes' opgesteld.»

«Het is alsof elke danser zijn eigen wagen heeft. Ik zeg hen gewoon naar

Klapstuk 87

welke stad ze moeten rijden, maar ze worden parkeren onderweg, of een broodje eten...»

«Dat effect kan ik gerust bereiken met het gooien van dobbelstenen, maar ik denk dat het voor hen als dansers meer zinvol is die keuzes zelf te maken, op basis van de impulsen die ze voelen in de groep dansers.»

«Ik heb mijn mensen geleerd keuzes te maken die zinvol zijn in het licht van het eindproduct.»

Veto: Is uw groep nogal hecht, of is er maar doorstroming van dansers?

Brown: «It rolls. een nieuwe danser

weet na twee en een half jaar zo ongeveer wat er bij me gebeurt. Dan sluit je aan voor ten minste drie jaar. Iedereen blijft zolang hij of zij het uithoudingsvermogen kan opbrengen. Diane Madden, bijvoorbeeld, is nu al 8 jaar bij me.»

Veto: In Leuven brengt u vier koreografieën. Accumulation with Talking plus Watermotor is een solo. U gebruikte die vaak als opener, om contact te leggen met het publiek.

Brown: «Ik doe die solo niet zo vaak meer. Het was een speciaal verzoek van Michel Uytterhoeven. Tien jaar geleden opende ik daarmee voorstellingen in schouwburgen waar ik niet bekend was. Men zei van me dat ik een 'intellectuele radikaal' was in de dans, wat heel ver van het Amerikaanse dans-als-vermaak staat. Ik dacht: als ik hen een denkende, voelende, ademende, werkende mens kan tonen die met een live organisatoneel, akkumulerend proces bezig is tot het punt waar het weer uit mekaar valt, dan kan dat helpen om op zoek te gaan naar de menselijke aspecten in de andere koreografieën.»

Veto: Bent u dan bang dat ze die niet zouden zien?

Brown: «Juist. Ik was bang dat ze de koreografie niet zouden zien in de rest van het werk. Ze hadden een ingang nodig.»

«Nu heb ik *Accumulation* in die zin niet meer nodig: er is muziek, een decor in mijn recent werk. Dat zijn 'troostende' factoren die de mensen op hun gemak stellen.»

Veto: Newark is uw recentste koreografie. Toen ik die titel las, dacht ik echt dat u een narratieve koreografie had gemaakt. Newark is toch een stad waar heel wat om te doen is, met de rassenproblematiek bijvoorbeeld. Fouf dus?

Brown: «Newark' is een woordspeling. Ik was al een aantal jaren bezig met het tonen hier en daar van stukjes van de new work. Als je 'new work' snel uitsprekt, heb je Newark. En dat is toeval ook de naam van die stad. Meer is er niet aan.»

Veto: Newark is gekreërd in Angers, Frankrijk.

Brown: «Ik werd uitgenodigd door Frankrijk om een nieuw werk te komen creëren. Ik kan me niet herinneren dat Amerika - zoals het zou moeten - ooit zo vrijgevig is geweest voor een Frans koreograaf. Mijn land is heel naïef in het ondersteunen van cultuur die niet geïnstitutionaliseerd is.»

Veto: Bent u het er mee eens dat het centrum van de moderne dans niet langer Amerika is?

Brown: «Het is zeker niet meer eerst en vooral Amerika, of New York. Er werken overal goede mensen.»

Veto: Opal Loop, de derde koreografie, was een breuk in uw werk.

Brown: «Daar heb ik inderdaad de dansers voor het eerst beslissingen laten nemen. Ik moet wel zeggen dat we niet het originele mist-dekor gebruiken hier in Leuven. Het bleek niet verplaatsbaar.»

Veto: Set and Reset begint met een verwijzing naar vroeger werk van u: vier mensen dragen u op hun uitgestrekte armen, terwijl u zo horizontaal langs de zijwand stap. Als u nu terugdenkt aan die tijd van de performances in parken, op daken enzovoort, was dat dan de goede oude tijd, de slechte oude tijd, of gewoon de oude tijd?

Brown: «(lacht) Even nadenken... *Walking on the Wall*. Was dat de goede oude tijd? (beslist) Ja, dat was de goede oude tijd. Het was een eenvoudiger tijd. Het publiek was een handjevol kollega's kunstenaars. We waren allemaal streng, en voelden mekaar aan. Ik had de tijd om te werken, mijn eigen individualiteit te ontwikkelen. De dingen zijn veel moeilijker nu...»

Veto: Hoe reageerden de mensen op het werk dat u toen deed?

Brown: «Deborah Jowitz heeft ooit geschreven over een *Accumulation* die we deden op een plein in Manhattan. Een arbeider werd teruggeroepen naar

Klapstuk 87

zijn werk, en hij zei: "Nee, nu niet. Mijn lievelingsbeweging komt er net aan.»

«Maar ik weet echt niet hoe dat voor de rest bij de mensen overkwam. Zelf vond ik het verkeerd om het privé-leven van de voetgangers te verstoren door hen mijn artistieke esoterisme op te dringen. Dat soort confrontatie wou ik niet aangaan.»

Veto: Zou u, als u de kans had, weer van die dingen gaan doen?

Brown: «Telkens als ik een koreografie ontwerp, experimenteer ik. Ik heb geen formule: na *Set and Reset* heb je er geen kopie meer van gezien, ik ben een nieuwe cyclus begonnen.»

«Ik experimenteer in de kontekst van mijn werk. Als ik vandaag de *Group Accumulation* breng, is dat een risico. Het grote, aanvaardende publiek dat ik nu heb, kent de voorgeschiedenis ervan niet.»

Veto: U zal altijd abstracte koreografieën blijven maken. Hoe slaagt u erin uw persoonlijkheid te ontloopen in dat voor buitenstanders - enge kader?

Brown: «All of me is completely there. Mijn gezelschap onderscheidt zich van de rest door het bewust-zijn van elke beweging wanneer die uitgevoerd wordt.»

«De abstraktie die ik hanteer is niet wereldvreemd. Niet droog. Alles wat ik weet zit in mijn dans, mijn gevoelens inbegrepen. (lacht stil) Het is aan jou om te beslissen of je dat zelf ook wil voelen.»

Koen Van Muylem

Tentoonstelling

Tot 7 november loopt in de tentoonstellingszaal van de Universiteitsbibliotheek een expositie die een kijk biedt op de figuur van de hoogleraar-architect Joris Helleputte, stichter van onder meer de Gilde van Ambachten en Neringen en van de Belgische Boerenbond. De tentoonstelling, georganiseerd door het KADOC (Katholiek Documentatie- en Onderzoekscentrum), is gratis toegankelijk tijdens de openingsuren van de Centrale Universiteitsbibliotheek. □

ONTBIJTPERS

Om de Klapstukvoorstellingen, de stage en het boek over Trisha Brown voor te stellen, werd in het American Cultural Center in Brussel een persbijtje georganiseerd. Veel volk was er daar niet, wat weer eens bewijst dat de dansers in België niet bepaald "massaal" te noemen is - of houden ze gewoon niet van recepties?

Eerst vertelde iemand van 'Contredanse' wat over de stage die Brown aan het geven was in Brussel. Contredanse wil onder andere via dergelijk stages de moderne dans in België vooruit helpen: het is algemeen bekend dat er uit zo'n ontmoetingen enorme artistieke impulsen kunnen ontstaan. Daarom werd er nog maar eens aangedrongen op meer geld voor Contredanse, bijvoorbeeld in de vorm van een eigen ruimte.

Vervolgens mocht Jean-Marc Adolphe - een beminlijke Parijsien en vooral de man achter *Pour la danse* - kort het werk over Brown toelichten dat hij had uitgegeven. Inderdaad, uitgegeven, want het bevat interviews met en teksten van Brown. De kwaliteit van de interviews is soms wel eens betwistbaar, maar de foto's in het boek mogen gezien worden. Vooral dankzij die foto's krijg je een idee van Browns carrière, van de happenings in de jaren '60 (de tijd van het Judson Church Dance Theater, waar ook Steve Paxton en Lucinda Childs bij waren, om maar twee namen te noemen die ook in Leuven niet onbekend zijn) tot en met het gloednieuwe *Newark*, gekreërd in juni van dit jaar. Het boek is uitgegeven bij de Editions Bougé, en kost 100 FF.

Derde: Michel Uytterhoeven. Hij vertelde dat hij in '85 al Trisha Brown op zijn festival gewild had, maar dat de Company toen een heel verleidelijk voorstel kreeg om te gaan toeren in de Volksrepubliek China. Tja, die keuze was waarschijnlijk snel gemaakt, maar er werd wel toen al een afspraak gemaakt voor 1987.

Tenslotte kwam mevrouw Brown zelf aan het woord. Zij voelde zich stilaan schizofreen worden door al dat gepraat over haar "as if I'm not here". Volgens haar wordt haar werk hier in Europa - en vooral in Frankrijk - beter begrepen dan in Amerika: zij wantrouwt het Amerikaanse publiek. De Europese dans volgt ze niet zo goed, want als ze hier is, is het om te werken. Het initiatief van de Fransen om haar in Angers te laten werken, vindt ze prachtig: er zijn daar prachtige studio's, die je zo zou willen "vullen met dans".

Na de perskonferentie werd een video vertoond met onder andere fragmenten van *Newark*, een koreografie die Jean-Marc Adolphe erg schijnt te bewonderen: hij noemt het een rijp werk dat perfect het koreografisch alfabet uitdrukt, tegelijk een noodzaak en een utopie.

Op 27 en 28 november kan je dat zelf controleren in de Leuvense Stadsschouwburg. Wie er daar niet bij kan zijn, kan nog naar Kortrijk, waar Limelight twee voorstellingen organiseert. Het programma daar bevat slechts drie delen - alleen op Klapstuk doet Brown er 4 -, namelijk *Lateral Pass*, *Opal Loop* en *Newark*, op 29 en 30 oktober. (KVM)

Angelika Oei

Opwaaiend zand tussen opspringende benen

Na een uitbundig applaus verlaat het publiek dolentoesiaast de zaal. De Belgische première van *Oidan Skroeba*, in het kader van het Klapstuk, mag terecht een succes genoemd worden. Het gezelschap van Angelika Oei hijgt uitgeput en buigt diep. Ook zij mogen tevreden zijn: deze minder klinkende naam op het programma van Leuven's internationaal dansfestival, zal niet gauw vergeten worden door het publiek.

Oidan Skroeba is een originele uiting van de zogenaamde retro-mentaliteit die de tweede helft van de tachtiger jaren zo kenmerkt. De choreografie is van de Rotterdamse Angelika Oei die hier sa-

men danst met Monica Lundström en Karin Schaafsma. Een verzorgd decor, een uitstekende belichting en een typerende kostumering geven deze voorstelling samen met de eigenzinnige muziek van de eveneens uit Rotterdam afkomstige Nieuw Hip Stilen een fris, amusant en onderhoudend karakter.

Meisjes

Het gaat over meisjes: meisjes in kostschoolpakjes; meisjes in een omgeving die het midden houdt tussen een klooster, een open plek in de rimboe en een zuilengang in één of andere Romeinse ruïne. En dit alles op een wit zandstrand waarin al schuivend, springend en wild dansend figuren worden getekend die een rechtstreekse afspiegeling lijken te zijn van de drukke rimboe-wand in het decor. Maar goed, meisjes dus: meisjes in de vijftiger jaren, meisjes op school,

meisjes die balen, meisjes die bluffen, meisjes die treiteren, meisjes die uitdagen.

Oidan Skroeba gaat over meisjes die zich stierlijk vervelen op een kostschool. Om daar wat aan te doen willen ze leren dansen. Het stuk is gebaseerd op een leerboekje uit de vijftiger jaren: 'En nu... dansen'. Je ziet een meisje dat vanachter haar kostschoolbankje ontwaakt en zo zittend leert dansen: bijna spastische bewegingen met handen en armen, uitspattingen van energie als voeten die niet stil kunnen staan. De twee andere meisjes ondertussen springen, gooien armen en benen in de meest vreemde hoeken in de lucht. *Maar het ritme is niet hetzelfde als wilde uitbarstingen.* Aarzelend en houterig proberen de meisjes een enkele voorzichtige danspas; eerst langzaam, dan wat sneller, alsmat hetzelfde schuifelende pasje met af en toe een sprong in het wilde weg om de overbodige energie te kunnen ontladen. Herhaling na herhaling van dit dansje is wat volgt, want het is *verkijslijker stokstijf te dansen en onvermoeibaar steeds dezelfde, zeer eenvoudige passen te maken.*

En nu... dansen

Geleidelijk komt er vorm in de danspassen: armen en benen bewegen zoals het hoort in een foxtrot, een charleston of een andere populaire dans uit de jaren vijftig zoals die beschreven staan in het boekje. *Maar de dans komt van veel verder dan van de armen en benen. De*

Angelika Oei danst rond het thema 'meisjes'...maar dan wel zonder chocolademelk. (Foto Didier Wijnants)

passen moeten vanzelf gaan. Ook dat komt: na wat heen en weer bluffen en

pogingen tot overtroeven van de meisjes onderling, beseffen ze dat ze samen de routine moeten leren. *Men heeft iemand nodig die de passen voordoet.* Om de beurt geeft een meisje de maat aan en doet de beweging voor. De één dirigeert de anderen.

Dan is de school uit. Het boekje wordt opzij gelegd. De nette bloes en de witte sokjes worden uitgedaan. De avond valt. In het schijnsel van de maan zijn de meisjes, gespannen en gekoncentreerd denkend aan de geleerde danspassen, op weg naar het bal. Lange schuivende uithalen met de benen, rechte rug en de armen strak langs het lichaam. Aan de gelakte danschoentjes met enkelbandje zitten hakken: ze aarzelen, ze tikken, ze draaien. Voeten staan haaks, X-benen staan stijf. Het is een paraderen, een flanereren, een zich klaar maken voor de dans.

En dan: 'dancin': Paolo Conte's muziek begeleidt de film waarop als het ware het ideaalbeeld van de dans die de meisjes net hebben geleerd, voor hun ogen, voor hun voeten zelf afspeelt. 'Dancin', dancin', swingende armen en benen in een raschette rock-a-billy retro stijl. Opwaaien zand tussen opspringende benen, bolstaande rokken en zwierende armen.

Na het bal worden de meisjes overvalen door het gevoel heel de nacht te willen dansen maar het niet te kunnen: met gammele knieën in elkaar storten, over de kop voor- of achteruit tuimelen en dan langzaam weer opstaan... kruipen... dansen... vallen. Vogels kondigen de dag aan. Een kostschool is weer bevolk, maar is niet langer meer dezelfde: ergens tussen de verveelde leer-

lingen en dito leraars zitten drie gelukzalige meisjes die hebben leren dansen. Al wat zij horen zijn de hakken die de juiste passen uit 'En nu... dansen', deel 10 van de Maraboe Flashreeks, klikklakken: *weil überschaubar? umende Lebenslust die Glieder aus stumpfer Ruhe reißt...*

Jeroen Revalk

De kursief gedrukte zinnen zijn citaten uit het programmablaadje van de voorstelling.

Geert Sels

Gewaagd maar geslaagd

Théâtre Impopulaire:

Nadir

Zowat een uur en een kwart heeft het geduurd, die *Trein der Traagheid* die Alain Populaire z'n danseressen deed opvoeren. In die tijdsspanne werd er zoekend gebalanceerd tussen wezenlijk en onwezenlijk, leven en dood... *nadir* en zenit. Voor de toeschouwers die het mee-zoeken te zwaar viel, moet deze avond een echte beproeving geweest zijn. Ook de anderen hebben zich moe-

ten inspannen, want deze voorstelling was verre van toegankelijk. Allicht zit hierin enige grond voor onze boude voorspelling: het zal nog lang duren eer Théâtre Impopulaire populair is.

Het gegeven is genoegzaam bekend aan het worden. In de muziek componeren Webern en Henze de geluiden van de stilte, in de literatuur schrijft Claude van de Berge de leegte van de werkelijkheid

vol. We kunnen daar nu ook Alain Populaire aan toevoegen, die de bewegingen van de roerloosheid choreografeert.

Voor vele kunstenaars wordt de wereld waarin we leven gekenmerkt door verveling. We worden omringd door de gelijkheid van drukke straten, betonnen buildings, verstarde mensen. Ook de uitdrukkingsvormen waarvan we ons bedienen, zijn door dezelfde ziekte besmet. Schoonheid is vaak ver te zoeken, maar soms krijgen we even een glimp te zien van de andere wereld: "De wereld is nacht, soms wordt er echter ergens een kaars aangestoken. Nadir is eerder een vlot dan een kaars." (Alain Populaire in Veto 4) Wie wil zoeken naar dat andere, mooie bestaan, moet ontvankelijk zijn voor de signalen die er van uitgaan. Wie het bovendien wil kapteren, heeft nieuwe uitdrukkingsvormen nodig.

Zoeken, daar gaat het om en dat wordt meteen duidelijk gesteld in de beginsekwens. In een aangroeiende lichtstrook begeven de danseressen zich van achter in het speelveld naar voren. Het is een aarzelend en tastend zoeken naar vaste grond onder de voeten. De bewegingen worden traag uitgevoerd, heel intens en bewust. En daaruit bestaat dat de nieuwe uitdrukkingsvorm waarmee Populaire dat andere bestaan wil weergeven. Hij legt ons een moordend traag tempo op dat we niet meer gewoon zijn in onze snelle wereld. Als toeschouwers worden we gedwongen mee te leven in dit ritme, zoniet krepereën we van wreveld en onbehagen. Deze onwennigheid wordt gewild gekultiveerd. Het decor (zwarte kooi) biedt ons geen aanwijzing om het geheel te situeren. In tegenstelling tot de dansconventies is er geen muziek en geen tekst. We worden met onze neus op de feiten gedrukt. We kunnen niet anders dan ons concentreren op de bewegingen zelf. We kunnen, nu we in deze wereld zijn aanbeld, ook niet anders dan bewust mee-zoeken.

Zoektocht

Is er hier eigenlijk sprake van beweging? Nauwelijks, maar precies daardoor wordt de aandacht er naar toe getrokken. Elke handeling is ontdaan van haar overbodigheid en vanzelfsprekendheid, is herleid tot het strikt rudimentaire. De overbepaaldheid van het (dans)teken is tot het minimum teruggebracht, de keten van doorverwijzingen gaat niet ver. Er is alleerf wat is. De beweging is uitgezuiverd en puur.

Gebeurt is iets? Jazeker. We zien het

Nadir: een choreografie over 'roerloosheid'. Let vooral op de handen, van het overige ziet men trouwens toch niets.

KULKSTAP

Saez Garcia en Taba Eenzijdige en doorzichtige mechanische dans

Barcelona is momenteel "the place to be". De Catalaanse hoofdstad is na de dood van Franco en de installatie van een socialistisch stadsbestuur inderdaad een cultureel centrum geworden. Dat merk je al bij een oppervlakkig bezoek aan de stad. Hoe belangrijk de *kunstproductie* in het Barcelona van vandaag is, is echter moeilijker in te schatten. Maar als we aan *Vincente Saez Garcia* en zijn groep *Taba* een representatief voorbeeld hebben, dan kunnen we besluiten dat het allemaal niet zoveel voorstelt.

Saez en Taba waren afgelopen week te gast in Leuven in het kader van Klapstuk. Zij brachten een uit twee luiken samengesteld programma: eerst de creatie van "The Lorry" en na de pauze een kort stuk genaamd "Eliminacio".

Van bij de aanvang van "The Lorry" werd de toon onduidelijk gezet: Vincente Saez Garcia - helemaal in het zwart gekleed - patroneert zijn vier danseressen. Hun kostumering was hard en fel: herode overhemden op een zwarte broek. En de choreografie was al even rechtlijnig. De nogal botte muziek van *Yello* stond borg voor een standvastige dreun, waarop Saez en zijn danseres-

sen korte, mechanische bewegingen maakten. Vijf minuten lang kon dit enigszins boeien; de bewegingen werden sekuur en met de nodige technische bagage uitgevoerd. Maar al gauw werd duidelijk dat de groep een bijzonder beperkt bewegingsrepertoire bezat. Voet vooruit, stapje verder, stapje verder, draai naar links, draai naar links.

Dat is op zichzelf geen bijzonder groot verwijt: de magie van het teater van Jan Fabre (die ook zijn voor- en tegenstanders heeft...) is voor een groot stuk op herhalings van bewegingen en patronen gebouwd. Maar bij Saez is er van magie geen sprake: de perceptie van de strak gekomponeerde bewegingslijnen is bij deze dans ontdaan van elke dubbelzinnigheid. De dreun beheerst het spektakel en schakelt de vijf dansers in in een compleet gemechaniseerd patroon. Dat is niet boeiend, dat is ergelijk en doorzichtig. Je krijgt er mee het soort "vervreemding" dat je ook zou moeten hebben bij een film als "Pink Floyd The Wall": flauw en koud.

Eliminacio

Toch hield het deel na de pauze nog enkele stukken in die veel beter waren dan "The Lorry" kon doen vermoeden. Ook hier had je natuurlijk die inspiratie en humorlose 'Kraftwerk-poëzie', maar "Eliminacio" was choreografisch sterker in mekaar gestoken. De ruimte werd door de dansers veel beter gevuld en hier en daar stak er zelfs een verrassende figuur in.

Maar dat neemt de hoofdkritiek niet weg: ook in "Eliminacio" steekt te weinig intelligentie en raffinement. Het lijkt wel of Vincente Saez Garcia (die voor beide choreografieën tekende) het ééndimensionale wil tonen door er zelf mee samen te vallen. Hij overstijgt het dus niet, hij doet er niets mee. En dat is een fout die te veel gemaakt wordt, vooral in kringen die zich "New Wave" noemen. In die sfeer van "willen maar niet kunnen" hoort ook Saez Garcia en Taba thuis.

Didier Wijnants

"NIKS GEEN POPKULTUUR"

De voorstelling van Vincente Saez Garcia en zijn groep Taba leek tijdens de repetities veelbelovender dan ze in werkelijkheid geworden is. Eén ding werd alvast duidelijk: dit stuk is sterk geïnspireerd op, of sluit tenminste sterk aan bij de popcultuur. Toch wil de choreograaf daar niet van weten.

Saez Garcia: «Ik heb een moderne dansopleiding gevolgd. Dat houdt in: Martha Graham, Merce Cunningham. Verder heb ik ook wat klassieke dans gestudeerd. Allemaal in Barcelona. Mijn dans sluit helemaal niet aan bij de popcultuur. Zo mag je dat niet bekijken, dat is een te sterke klassificatie. Er zitten wel elementen in van de 'minimal art' uit Amerika, maar in zijn geheel genomen doe ik toch iets heel anders.»

Veto: *Hoelang is de groep al samen?*

Saez Garcia: «Een half jaar. Dit is in feite de eerste voorstelling die we met deze groep doen, maar wellicht volgen er later nog meer.»

Veto: *Hoe komen uw choreografieën tot stand? Is het in uw hoofd dat ze zitten en laat u de danseressen uitvoeren wat u wil?*

Saez Garcia: «Ja. Ik werk het glo-

bale idee vooraf uit, de strakke lijnen, de koude beelden. Maar voor mij - in mijn binnenste - is de voorstelling helemaal niet koud; het zijn koude, snijdende beelden, maar voor mij zit het hart erbij.»

Veto: *U kijkt ook bijzonder streng tijdens de voorstelling. Is dat een Spaanse of Catalaanse trek, die strakheid?*

Saez Garcia: «Ik ben niet echt Catalaan. Ik woon zelf in Alicante. Ik weet het niet, ik ben gewoon mezelf. De danseressen zijn Catalaan, vandaar dat ik tegen hun Catalaan spreekt, dat wel.»

Veto: *Is het moeilijk om als dansgroep in Barcelona het hoofd boven water te houden?*

Saez Garcia: «Dat is heel moeilijk. Het experimenteel werk wordt in Spanje heel slecht gesubsidieerd. Het is pas nu, nu ik in het buitenland enige weerklank gevonden heb, dat ze plots toch met subsidies op de proppen komen. Maar onze dansvoorstellingen hebben we zelf moeten produceren. Vooraf geven ze ons geen kans.»

Veto: *Is er dan niet veel veranderd met de democratisering in Spanje?*

Saez Garcia: «Toch wel, dat wel. Het is wel beter geworden, maar de overheid geeft alleen geld aan groepen die al na naam gemaakt hebben. Ze nemen nooit risico's. Dat vind ik toch nog steeds conservatief.»

Veto: *Doet u dan toegevingen?*

Saez Garcia: «Nee, nee. Die vraag heeft *Libération* me ook gesteld. Ik weet natuurlijk wel welk publiek ik bereik, maar ik ben daar niet op gericht. Ik voel aan dat er "een markt voor is" en dat er interesse voor bestaat, maar ik hou daar niet direkt rekening mee.»

«Dit project is zowat het resultaat van vier jaar werken, eerst als danser, dan als choreograaf. Pas met Taba is het echt geklikt zoals het moet.»

Veto: *Hoe is het om als danser te werken onder andere choreografen? Moet u daar geen compromissen sluiten?*

Saez Garcia: «Ik neem graag het initiatief in eigen handen. Voor mij is dat dus moeilijk, want ik ben zeer persoonlijk in die dingen. Ik heb bij vijf of zes choreografen gewerkt. Ik vind het dus goed dat ik nu - tijdens Klapstuk - mijn eigen gang kan gaan, de voorstelling controleren.»

Veto: *Word je nu minder en minder danser en meer en meer choreograaf?*

Saez Garcia: «Dat weet ik niet. Dat moet de toekomst uitwijzen. Er zijn zeker nog mensen bij wie het interessant is om te gaan werken, waar ik kan bijleren. Anne Teresa De Keersmaecker bijvoorbeeld. Wat zij doet vind ik zeer knap.»

Didier Wijnants
Lode Desmet

JAN FABRE bezit de bijzondere eigenschap steeds controversieel te blijven. Vrijdag en zaterdag waren de reacties na de voorstelling van de dansscènes uit *Das Glas im Kopf* van Glas dan ook weer op zijn zachtst uitgedrukt verdeeld te noemen. Zaterdagochtend mocht hij dan nog bij Marda een paar dingetjes gaan uitleggen. Tussen de spullen die we van Fabre al zo'n tien keer gehoord hebben, was er ook één heel mooie. De scène van de Stadsschouwburg was eigenlijk te klein voor de opvoering, zodat twee van de danseressen bijna heel de voorstelling onzichtbaar waren. Achteraf werd dat een "interessant experiment" - geen woord is blijkbaar te groot voor Fabre.

(Foto Koen Van Muylem)

KLAPSTUK 87

Adriaan Van Dis

“Verlangen is leuker dan consumptie”

Als Adriaan Van Dis de kamer binnenkomt, is het deurgat goed gevuld. Ongeveer een meter vijftienentwintig, grijzer en ook zwaarder dan verwacht. Dat is Van Dis: een kosmopoliet geest in een Hollands lichaam. Een man die balletdanser had willen worden, of iets van die aard. Maar dat ging niet en dus schrijft hij maar als een balletdanser. En maakt televisie. Op zulke wijze dat Isha Meijer hem “de bekakte maar niet bescheten tv-presentator” noemde. Al is dat Van Dis een beetje onrecht aandoen. Want hij is een aardig man en schrijft aardige boekjes: twee novelles, “Nathan Sid” en “De rat van Arras”, een verhalenbundel, “Casablanca” en een reisverhaal, “Een barbaar in China”. Gepolijste, taalgevoel werkes waar elke komma drie keer overwogen lijkt. Is Van Dis ook niet meer een woordkunstenaar dan een schrijver?

Van Dis: «Ach, schrijver is een woord dat zoveel verschieten oproept. Het wordt zo snel aan mensen toegedicht. Ik vraag me wel eens af: “Ben je het wel als je slechts 12 cm op je boekenplank hebt staan?” Ik moet het nog in belangrijke mate bewijzen. Ik werk er wel erg hard aan. Volgend jaar hoop ik wel zowaar een roman van meer dan 200 bladzijden uit te brengen.»

«Woordkunstenaar», dat roept hij mij het beeld van een redelijker op: weliswaar fraai gezegd, maar heeft de schrijver die het zegt ook wel wat te zeggen? Dus, ik verkiest het woord ‘schrijver’. Al blijft mijn stijl een opvallend kenmerk.»

Veto: Uw boekjes zijn flinterdun en wekken de indruk vaak herwerkt en herschreven te zijn.

Van Dis: «Omdat ik zo goed kan doorstrepen. Vergeet niet dat ik nog beter doorstreep dan schrijf. Het schrijven zelf gaat tamelijk vloeiend, soms te vloeiend. Net zoals ik ook soms spreek: met teveel woorden.»

«Mijn laatste boek over China, daar had ik in feuilletonvorm 145 bladzijden, in boekvorm 30 minder. Ik geloof reuze in de beperking waarin men zich meester kan tonen. Ik heb het vaak dat ik andermans boeken lees en denk: “God, er kan nog erg veel weg.” Maar dat zullen sommige mensen ook wel bij mijn boeken hebben. Nu ja, dan wordt het op de duur wel heel erg dun, hè (lacht).»

Veto: Bernlef vertelde ooit over zijn schrijfwerk dat hij er niet in elke zin naar streefde de perfectie te bereiken. Belangrijk was dat er vaart in zit, dat het makkelijk leest. U bent een ander type auteur?

Van Dis: «Ja, het is heel grappig dat u Bernlef citeert. Ik heb veel respect voor Bernlef, voor zijn schrijverschap, voor zijn doorzettingsvermogen: veel boeken in stilte, zonder veel aandacht. En dan de doorbraak met “Hersenschimmen” en “Publiek Geheim”. Mooie boeken, ik heb ze met veel plezier gelezen. Maar ik zou er zelf een hele boel uit weghalen.»

Adriaan Sid

Veto: “Nathan Sid”, uw eerste boekje is een soort literaire autobiografie. Toch wel eigenaardig dat u het boek laat eindigen op het ogenblik dat Nathans vader net overleden is. Terwijl pas later de konsequenties van het overlijden aan het licht zouden komen. Nathan Sid, alias Van Dis, is op dat ogenblik ongeveer 10, 11 jaar?

Van Dis: «Dat is in werkelijkheid zo. In het boek is dat iets meer gekondenseerd, ongeveer negen ben ik in het boek.»

«Volgend jaar komt het vervolg erop uit. Het gegeven is de seksuele ontliking van een jongen van zeventien en alles wat daarmee samenhangt: de totale verwarving, het verlies van zuiverheid en onschuld. Het gaat over iemand die zichzelf tot wees verklaart. Of hij dat nu is of niet, dat is onduidelijk.»

«Het was voor mij ook maar de ontdekking van een procedé. Ik verliet voor het eerst het terrein van de feiten, het werd een vorm van zelf-analyse. Opschrijven wat mij dwars zat. Zonder dat ik daarom ging klagen. Ik heb ontdekt dat het een manier van schrijven is die mij veel meer eigen is. Ik kan nu

aanraken van een vrouwendij u herinnert aan hoe een kadetje (broedje) vroeger, als kind aanvoelde. Is dat ook een overblijfsel uit dat vrouwenmilieu?»

Van Dis: «Volgens de clichés zou dat kloppen. Maar ik weet niet of het zo is. Ik heb namelijk een heel sterk geheugen voor geuren en zintuiglijke ervaringen. Ik laat, zeker als ik schrijf, mijn vrouwelijke kanten sterk naar voren komen. Maar er is ook een hang naar bepaalde mannelijke kanten. Stoerheid bijvoorbeeld, al wordt ook dat weer heel zintuiglijk getoeterd.»

«Maar die geuren. Als je ‘s morgens vroeg in Amsterdam je raam opendoet, dan ruikt de stad echt naar zilte zee en kolendamp. Dat is een geur uit mijn kindertijd. Maar ook dat heb je maar enkele keren in een stad die ruikt naar benzine, diesel en hondepoep.»

Veto: De mannelijke kant van uzelf etaleren ligt u veel minder. Als u daarvoor begint, schrijft u op karikaturale wijze.

Van Dis: een standbeeld van een vent die flinterdunne boekjes schrijft. Voorwaar een flinke kluit voor Freud. (Foto Jeroen Revalk)

Van Dis: «Ik vind ook veel mannen karikaturaal. Veel vrouwen overigens ook. Ik denk dat Nathan Sid en Zilver in hun manworring enorm veel erkenningsproblemen gehad hebben. Problemen om in een vrouwenmilieu voor vol te worden aanzien. Beiden hadden een soort droombeeld van wat een man eigenlijk is.»

Veto: En die dromen stemden niet altijd met de werkelijkheid overeen?

Van Dis: «Neen, en dat wordt met spot geschreven. Dat zie je ook nu nog vaak. Die hele teddy-boy-kultuur: mannen van vijftig met vetkuiken. Ook in de punkcultuur, dat overdreven machismo. Daarin herken ik veel kinderlijkheid. Een stoerheid aan de buitenkant die een kleinheid of gevoeligheid moet maskeren.»

Reizen

Veto: U bent gezegend door verre reizen en door de zogenaamde zelfkant van de maatschappij. Heeft dat iets met uw beschermde opvoeding te maken? De drang om de echte wereld eens te leren kennen?

Van Dis: «Voor een deel is dat waar, al is die fascinatie voor de zelfkant nu een stuk minder geworden. Het is ook de fascinatie voor de fantasie. Voor hoe ik denk dat de wereld is. Een verhaal als ‘Beet’ – een verhaal uit ‘Casablanca’ – dat is bijna pastiche. Je kan je afvragen of het wel waar is. Bijna een zwart-witfilm waarin een verdorde intellectueel fantaseert over boeven, die eigenlijk ook maar slachtoffers zijn van hun sociaal milieu.»

Veto: Het is ook bijna intellectueel voyeurisme.

Van Dis: «In zekere zin, ja. Het heeft iets te maken met een verlangen dat we allemaal kennen: een verlangen naar vrijheid, naar boevendom. We hebben toch allemaal sympathie voor een figuur als De Kraker Met De Lans. Hele grote boeven zijn toch altijd flimdonderwerpen. Bonny en Clyde, het idee schietend en dienvend door het leven te gaan. Ja, maar dan wel tot je je eigen portemonnee kwijt bent. Want dan schreeuw je moord en brand.»

Veto: In uw laatste boek beoordeelt u de Chinezen niet erg positief?

Van Dis: «In het begin lijkt dat zo. Kijk, ik heb daar gewoon geschreven wat ik vind. Waar ik absoluut niet tegen kan, wat de toppen van mijn drift bloedget, dat is bureaucratie: invullen van formulieren, mannen met petten en uniformen. Ik kan er niet tegen. En Chinezen zijn

rele karakter van China getroffen te zijn. De afwezigheid van show en personenkultus zoals je die hier in het Westen vindt.»

Van Dis: «De cultuur van het individualisme is in het Westen vermoedelijk groter dan in China. Al zijn er in China ook mensen uit op show. Mensen trachten er zich ook te onderscheiden. Maar er is een gedwongen gezamenlijkheid, van kindsbeen afgedwongen. Al zijn er wel degelijk ontvluchttingsmogelijkheden om je individualiteit te tonen. Dat kan in iets heel kleins zijn. Maar dat kan ook in de naardeheid van je karakter liggen. Je ziet het beslist bij machthebbers, op het station bijvoorbeeld: kaartjesknippers. Daar zie je heel wat ‘detourments de pouvoir’, machtsmisbruik. Dat kan je ook individualisme noemen, zij het dan in negatieve zin.»

«Die gezamenlijkheid is mooi. Iederen een dezelfde kleur van broek. En er zijn maar vier staatskleuren. Al ben ik een individualist, ik wil me best scharen achter een land waar het individualisme minder aanwezig is. Maar als mensen tegenover mekaar naar doen, dan schrijf ik dat op. En dat blijft uiteraard een buitengewoon gekleurde waarneming.»

“Hardegatheid”

Veto: U hebt ook een speciale band met Zuid-Afrika?

Van Dis: «Ja, die heb ik heel sterk. En die is me echt alleen door door morele verantwoordiging ingegeven. Al ben ik er aanvankelijk op esthetische wijze in betrokken geraakt. Door het lezen van de poëzie van Breitenbach. Ik ben daardoor Zuidafrikaans gaan studeren en met Breitenbach bevriend geraakt.»

«Langzamerhand weet je er veel van, ken je er veel mensen. Dan kan je nog moeilijk slogans staan meeroepen. Omdat je er de complexiteit van inziet. Hoewel een ding blijft: het zit er in de grond van de zaak verschrikkelijk fout. Maar ik heb wel begrip voor die rare, witte stam in Afrika.»

Veto: Hoe bedoelt u?

Van Dis: «Begrip voor hun hardnekkigheid, hun ‘hardegatheid’, zoals dat daar heet. Wat niet wil zeggen dat ik het goedpraat. Ik word erdoor gefascineerd.»

Veto: U hebt een zwak voor dwarstlagers?

Van Dis: «Neen, dat moet je zo niet stellen. Ik lees hun literatuur en beschouw het als ‘a white tribe in Africa’. Als je het zo bekijkt, kun je enige afstand bewaren.»

«Maar je kunt slechtheid niet nuanceren. De Afrikaner zit historisch in de positie van verliezer. Hij zal steeds meer privileges moeten opgeven. En slechts in de mate waarin hij iedereen gelijk burgerschap geeft, zal hij zijn privileges terugkrijgen. Of dat, gezien de enorme haat, nog mogelijk is, valt te bezien. Zuid-Afrika blijft tenslotte het enige land in de wereld waar de minderwaardigheid van medeburgers bij wet is vastgelegd.»

Gentleman

Veto: Tenslotte, België. België lijkt in Nederland wel aan een revival toe?

Van Dis: «Dat is inderdaad zo. Het is reuze in om België leuk te vinden. Dat zie je dan ook in Antwerpen. Je schaaft je rot op zondagmorgen. Er lopen vijftigduizend patat-etende Hollanders langs de Vogelgiesmarkt.»

Ja, als ik nu zeg dat ik Vlaanderen leuk vind, zit ik in hetzelfde cliché. De horizon in Nederland is op. Waar je ook kijkt, zie je wel ergens een elektriciteitscentrale of een flatgebouw. Dat heb je nog niet in België.»

«Het opmerkelijke verschil is dat je op een terras in België een stoel met een kussenje vindt. Hier bij ons hebben de stoelen een plasje en nog wat oude bladeren liggen. Dat is waarschijnlijk zo omdat de kussens bij ons worden weggejat. Jullie hebben een elegantie die ons aanspreekt.»

Veto: Professor Servotte zei in een interview met Veto vooral door het mo-

Claudia Van de Velde
Jan Antonissen

100 jaar Vlaamse Landbouwkring En nu terug serieus

Men schat het gemiddeld biervverbruik van een Leuvens student op het einde van de vorige eeuw op drie liter per dag. De meerderheid van de studenten kwam uit een vermogende familie, zodat men zich over de toekomst geen zorgen moest maken. Men kwam dan ook eerder naar de unifom om er wat aangename jaren te slijten dan om een diploma te behalen.

Toch zou het verkeerd zijn te denken dat de student toen geen belangstelling had voor wetenschap, kunst of politiek. Hij kon zich daaraan in allerlei kringen en verenigingen wijden, al dan niet met de steun van de professoren.

Toen in 1887 de Landbouwkring (LBK) werd opgericht, wou men daarmee de Vlaamse landbouwstudenten de kans geven om in het Nederlands op een wetenschappelijke manier over hun vakgebied te praten. Dirk Van Boxem, een laatsteejaars geschiedenis, maakt zijn tesis over 100 jaar LBK. Wij spraken met hem.

Ruim 100 jaar geleden, vanaf 1875 ongeveer, werden onze streken geteisterd door de grote landbouwkrisis die veroorzaakt werd door de tweede industriële revolutie. De uitgebreide transportmogelijkheden die geschapen werden, maakten invoer van goedkoop graan mogelijk, onder andere vanuit de Verenigde Staten, waar men veel grootschaliger werkte dan hier. Onze boeren leidden een armoedig bestaan. Strukturele hervormingen in de landbouw waren dan ook dringend gewenst en er werd een landbouwministerie opgericht. De studenten van het jong nogge Landbouwinstituut (dat stamt uit 1878 en nog in Leuven zelf was gevestigd) waren zich van een zekere verantwoordelijkheid bewust. Ze wilden hun kostbare kennis doorgeven aan de boeren, zodat die er voordeel uit zouden kunnen putten. Daar lag echter een probleem. Omdat alle lessen in het Frans waren, bestond er geen Nederlandse vaktaal om over landbouw te spreken. Nou ja, eigenlijk was er wel één. In het Nederlandse Wagenin- gen was er ook een landbouwinstituut en daar werden de lessen vanzelfsprekend wel in het Nederlands gegeven. Maar 1830 lag bij ons, Belgen nog vers in het geheugen en van een uitwisseling van ideeën en bevindingen kon dus geen sprake zijn.

In deze context moeten we de oorsprong van de Vlaamse Landbouwkring situeren. Het was een ernstige studiekring die wetenschappelijke voordrachten organiseerde en die nadacht over een belangrijke kwaliteitsverbetering in de landbouw, waarbij de nadruk zou moeten liggen op tuinbouw en de teelt van hoogwaardige producten. Kwestie van de boeren uit de crisis te helpen. LBK was niet de eerste Vlaamse fakulteitskring in Leuven. Enkele jaren eerder had onder andere het Vlaams Rechtsgenootschap (VRG) het de boerenkotters al voorgedaan en het genootschap kende een groot succes.

Professor

De Vlaamse beweging stak halfweg de 19e eeuw voor het eerst de kop op. In het begin nog als een romantisch getinte, literaire stroming, maar naar het einde van de eeuw toe werd haar invloed steeds groter, ook in de studentenbeweging. De jeugd die toen aan de universiteit ging studeren, had in de *humaniora* al in het Nederlands les gekregen en wou dat er ook een einde kwam aan de alleenheerschappij van het Frans in de universiteit. Geïnspireerd door Julius Mac Leod, een professor in Gent die ijverde voor een eigen Vlaamse universiteit, richtte Frans Van Cauwelaert in 1903 'Taal en Kennis' op. Deze overkoepelende wetenschappelijke kring slopste het unieke van de Landbouwkring steeds meer op. Professor Frateur die vanaf 1901 voorzitter was van LBK, werd vanaf 1907 ook algemeen voorzitter van 'Taal en Kennis'.

Van de periode na de eerste wereldoorlog is in de jaarboeken van de universiteit, de *annuaire*s, waarin alles over de officiële studentenbeweging, weinig terug te vinden. In Gent was in de oorlog door de Duitsers een Nederlandstalige universiteit opgericht. Het aktivisme vond een ruime aanhang en de conflicten tussen Vlamingen en Walen werden steeds heviger. Welke rol de Landbouwkring hierin speelde, is niet duidelijk.

Monopolie

In het begin van de jaren dertig ontstond een nieuwe lichte fakulteitskring: Germania, Historia, Ekonomika, Klio, enzovoort, die meer de nadruk legden op ontspanning. Ook LBK volgde die evolutie. De kring organiseerde klubavonden (lees: kantensuss), welsprekendheids-tornooitjes (urenlang zwetsen over de meest onbenullige onderwerpen) en bedrijfsbezoeken (naar een of andere brouwerij). Ook sportbeoefenaars kwamen aan hun trekken. Daarbij kwamen de

regionale klubjes en gowgilden meer en meer in de verdrinking. Zij fungeerden lange tijd als opvangcentra voor de weekenders. In de oorlog echter gingen de studenten, als daar de mogelijkheid toe bestond, elke week naar huis. In de boerengemeenten was immers veel gemakkelijker aan voedsel te geraken dan in de stad. Vele studenten kwamen voortaan alleen nog maar naar Leuven om er kollege te lopen en namen geen deel aan de traditionele weekend-activiteiten. De fakulteitskringen veroverden een monopoliepositie in het studentenleven.

In de jaren zestig, zeventig verdween de Vlaamsgezindheid in de studentenbeweging. Komunautaire kwesties konden het hart van de doorsnee student niet meer beroeren. Nadat de Walen eerst uit onze auditoria en later ook uit Leuven verdwenen waren, interesseerde men zich niet meer voor de Vlaamse zaak. Men ging dan over van een Vlaamse naar een linkse, maatschappij-kritische beweging. Die jaren leverden de studenten het medebeheer op. De academische overheid aanvaardde de fakulteitskringen als legitieme studentenvertegenwoordiging en er mochten studenten zetelen in de academische raad, de fakulteitsraad, de permanente onderwijskommissie, ... Om aan de gewijzigde toestand te beantwoorden, moest de kring een nieuwe invindige structuur krijgen. Het presidium van de Landbouwkring werd uitgebreid en Floreat, het kringblad verscheen voor het eerst. Door het stijgend aantal studenten in de landbouwfakulteit (van 193 in 1965 tot 861 twintig jaar later) werd de werking van LBK steeds breder.

Boerke

Een verjaardag als deze kan een kring natuurlijk niet zomaar laten voorbijgaan. De boerenkotters hebben al een eerste feestweek achter de rug. De aanpak, in elk geval, was groots. Er werd zelfs een heuse perskonferentie belegd. Daarmee wilde men de nationale pers naar Heverlee lokken om eens te komen kijken naar het klank- en lichtspel of naar het grote groententapijt, tonnen tomaten, wortelen en patatten die gratis ter beschikking werden gesteld. De meeste groenten konden later gerekeuperd worden. Een Antwerpse brouwerij schonk vijfden vaten 'Boerke', een nieuw bier dat volgens jaar op de markt komt. Maar dan wel onder een andere naam, veronderstelt ik.

In februari, staat er nog meer op het programma, en dan wordt het pas echt serieus. Men heeft reeds een academische zitting gepland en een debat met enkele grote namen. Misschien Mansholt. Misschien De Keersmaecker. Maar definitieve afspraken werden nog niet gemaakt. Laat ons hopen dat men in februari ook de Leuvense student bij het eeuwfeest zal kunnen betrekken.

Jan Van der Linden

Vlieg er eens uit

Onlangs werd Euro-Avia Leuven opgericht. Met een aantal lezingen door mensen uit de lucht- en ruimtevaartindustrie wil deze vereniging er bij het publiek de aandacht op vestigen dat België niet onder moet doen voor de grotere Europese broers.

Op 3 november komt kolonel Candries, managing director van de Flemish Aerospace Group (Flag), aan de beurt. De kolonel zal een algemeen beeld ophangen van Vlaanderens politiek in verband met de spistechologie. Ook voor leken dus. □

AGENDA

Samenstelling: Joost Bollens

Maandag 26 oktober

- 12.00 u **DANS** Marda Kim spreekt met Alchemie, in De Witte Telperion, org. Klapstuk.
- 20.00 u **FILM** Schubert, van T. Leber, in Aud. Ves., org. Europakring.
- 21.00 u **DANS** Alchemie (dans en beeldende kunst), in Arenberginstituut, org. Klapstuk, ink. 250/300 fr.

Dinsdag 27 oktober

- 19.45 u **KONCERT** ter herdenking van Karel Aerts, in Aud. Minnepoort, org. KUL, BRT, stad, ink. 200/300.
- 20.00 u **LEZING** Europa in de branding, door P. De Keersmaecker, in MT14, org. Europakring.
- 20.00 u **KONFERENTIE** Abortus depenaliseren, een vooruitgang?, in kleine aula, org. jongeren voor het leven, ink. 50.
- 20.00 u **VORMING** Kursus Semiotiek in het Stuc, org. Wel.
- 20.30 u **DANS** Set and Reset, door Trisha Brown Co., org. Klapstuk, in Stadsschouwburg.
- 20.30 u **FILM** Pantserkruiser Potemkin, in Aud. Ves., org. DAF, ink. 60/80.
- 21.00 u **DANS** Alchemie, in Arenberginstituut, org. Klapstuk, ink. 250/300.

Woensdag 28 oktober

- 12.00 u **DANS** Marda Kim spreekt met Trisha Brown, in Witte Telperion, org. Klapstuk.
- 19.30 u **LEZING** Wat heet basisinkomen? door W. Van Trier, in Van Evenstraat 2a seminarieelokaal 4, org. POLEKAR.
- 20.00 u **FILM** Malambo, in Aud. Ves., org. Europakring.
- 20.00 u **OPEN DEUR** in homo en lesbienne centrum De Roze Drempel, Amerika-laan 3, gratis.
- 20.30 u **DANS** Set and Reset door Trisha Brown Compagnie, in Stadsschouwburg, org. Klapstuk.
- 20.00 u **VERGADERING** Studentengroep ATD Vierde Wereld, in Jan Stasstraat.
- 20.00 u **VORMING** Het VS imperialisme en Centraal Amerika, in het Stuc, org. AIB en MLB.
- 20.00 u **VERGADERING** Agalev-studenten bereidt zijn werkingsjaar voor, in Stuc, 1e verdiep.
- 20.30 u **DANS** Medeamaterial door Rosas, in Vlamingenstraat 83, org. Klapstuk, ink. 250/300.
- 20.30 u **DANS** Pa rt door Nelson and Paxton, in het Stuc, org. Klapstuk.
- 21.00 u **DANS** Alchemie, in Arenberginstituut, org. Klapstuk.

Donderdag 29 oktober

- 12.00 u **DANS** Marda Kim spreekt met De Keersmaecker, in Witte Telperion, org. Klapstuk.
- 19.00 u **LEZING** Zinloosheid van lijden en pogingen tot interpretatie door prof. J. Van Bavel, in Grote Aula, gratis.
- 20.15 u **FILM** Mujeres de la frontera, in UP Jan Stasstraat, Org. Nicaraguakomitee, ink. 50.
- 20.30 u **FILM** The general, in Aud. Ves., org. DAF, ink. 80.
- 20.30 u **DANS** Medeamaterial, door Rosas in Vlamingenstraat 83, org. Klapstuk, ink. 250/300.
- 20.30 u **DANS** Pa rt door Nelson and Paxton, in het Stuc, org. Klapstuk, ink. 250/300.
- 21.00 u **DANS** Alchemie in Arenberginstituut, org. Klapstuk, ink. 250/300.

Vrijdag 30 oktober

- 12.00 u **DANS** Marda Kim spreekt met Nelson en Paxton, in Witte Telperion, org. Klapstuk.
- 20.30 u **DANS** Pa rt, door Nelson and Paxton, in het Stuc, org. Klapstuk, ink. 250/300.
- 21.00 u **DANS** Alchemie, in het Arenberginstituut, org. Klapstuk, ink. 250/300.

Maandag 2 november

- 20.00 u **FILM** Nanook of the North, Vlaamse Leergangen, org. 'Beeld en Realiteit'
- 22.00 u **FILM** Grass, Song of Ceylon, Vlaamse Leergangen, org. 'Beeld en Realiteit'

Dinsdag 3 november

- 20.00 u **FILM** De man met de kamera, Vlaamse Leergangen, org. 'Beeld en realiteit'.
- 20.30 u **VOORDRACHT** "De Vlaamse Avospaan industrie en haar toekomst door kol. H. Candries, aud. "De Molen", org. Euro Avia Leuven, toegang gratis.
- 22.00 u **FILM** A propos de Nice, Berlin, Symfonie einer Grosstadt, rien que les heures, Vlaamse Leergangen, org. 'Beeld en realiteit'.

TENTOONSTELLINGEN

- Begijnhoven in het Begijnhof**, Faculty Club, Sint Jan de Doper Kerk, tot 3 november.
- De architectuur van Marc Dessauvage**, in expozaal L&W, tot 20 november.
- Albertine Eylenbosch**, in UZ Gasthuisberg, tot 18 november.
- Van appel tot atoom**, Natuurkunde na Newton, in Universiteitshal, van 7 nov. tot 6 dec., 9 - 17 uur.
- Joris Helleputte en de neogotiek te Leuven**, Centrale bib., tot 7 nov.

NIEUWE ONDERWINSMETODE

123
RIKKETIKKTIK
RARARA WIEBEUNEKIK?

Abonneren verboden

Ja, ik ben een boef en abonneer mij toch op Veto als: student (250 fr), niet-student (300 fr), steunabonnee (600 fr)*. Ik ben op de hoogte van de nare gevolgen die dit kan hebben. Rek. nr. 001-0959719-77

Naam:

Adres:

* Schrapen wat niet past.